

ADATTÁR.

EGY MAGYAR R. C. RITUALE a XVI. SZÁZADBÓL.¹

Az esztergomi rituale, mely *Obsequiale* elnevezés alatt 1496-tól 1525-ig hat kiadást ért, 1560-ban pedig Oláh Miklós által *Ordo et ritus . . . ecclesiae strigoniensis* címmel változatlanul újból kinyomatott, kizárólag latin nyelven van szerkesztve.

Mind e kiadás szerfelett hézagos. A többi között a bérmálásra és az oltári szentségre ki sem terjed, de a szentségek mikénti kiszolgáltatására vonatkozó utasításokat is többnyire nélkülözi.

Az első teljes ilyenmű szertartáskönyvet Telegdy Miklós pécsi püspök és az esztergomi érsekség helynöke bocsátotta közzé 1583-ban *Agendarius* címmel. Ebben már a hívekhez a szentségek kiszolgáltatásáról intézendő kérdések, úgy az adandó feleletek vagyilagosan, egyes intelmek, továbbá kizárólag magyar szöveggel vannak felvéve.

Ezt megelőzőleg tehát kétségtelenül a hivatalos *Obsequiale* mellett a hagyományos szokásokon alapuló különböző r. c. kézirati szertartáskönyveknek is kellett forgalomban lenni, kivált miután az *Obsequiale* az Oláh-féle kiadás, ez pedig az *Agendarius* megjelenésekor már szerfelett ritkákáá váltak.

De arról sem lehet kételkednünk, hogy jóval a reformatió előtt hazánkban a szentségek kiszolgáltatásánál a köznéppel szemben a magyar nyelv alkalmaztatott. Különösen áll ez Erdélyre nézve. Mint tudjuk, már Mátyás király korában az erdélyi részeknek a királyi udvarnál levő követei Geréb László püspöküket ismételve megkeresték annak elrendelésére, hogy az *elődei alatt divott szokáshoz képest* a keresztelés, a bérmálás és a házasságkötés szentsége a keresztény híveknek a *haza nyelvén* szolgáltatassék ki. A király e kívánságot helyeselte; szintúgy a püspöki karnak, melylyel Geréb eziránt tárgyalásba bocsátkozott, nem volt ezen kérelem teljesítése ellen elvi kifogása. Az egyedüli nehézséget csak az a körülmény képezte, hogy az általános zsinat által behozott Agendának püspökileg helybenhagyott magyar fordítása nem létezett.

¹ V. ö. a szerzőnek értekezését: Nyomatott szertartáskönyveink a római rituale behozataláig. Itt szóról-szóra közölve van Geréb erdélyi püspöknek utóbb idézendő rendelete.

Énnek nyomán az erdélyi püspök a Pozsonyból 1478-ik évi február hó 16-án kibocsátott rendeletével egyházmegyéje alsó és felső papságának meghagyta: küldjenek ki kebelükből egy-két társat az agenda magyar fordításának eszközzésére, és a befejezett művet mutassák be neki visszatérte után megvizsgálás és jóváhagyás végett.

Hogy az elrendelt fordítás püspöki jóváhagyás alá terjesztett, avagy csak elkészült volna: annak semmi nyomát sem találtam, sőt arról sincs tudomásom, hogy azon a töredéken kívül, melyet ezuttal bemutatok, valamely más r. cath. magyar nyelvű rituale kézirata a kérdéses korból fennmaradt volna.

Az említettem töredék 20 elsárgult és szúette levélből áll, melyek hozzá vannak fűzve az Oláh-féle *Ordo et Ritus*-nak az egri érsekmegyei könyvtárban őrzött példányához. Maga a könyv előbb Mossóczy Zacharias tulajdona volt, ki szokása szerint a címlapon nevét, állásának kijelölésével, sőt itt két ízben bejegyezte így: *Gratia parit gratiam E. Tinnienensis 1573. pp. manu*, majd *Zacharius Moschoci Eppus Vacien. 1578. 13. April.*¹ Ez utóbbi bejegyzés tehát azon a napon történt, midőn a szenvedélyes könyvgyűjtő a gazdagabban javadalmazott váci püspökséget elnyerte.

A kalendariumba, mellyel az Oláh-féle kiadás kezdődik, az egyes hónapok után a következő distichonok vannak beírva:

JANUARIUS:

Mensis amat tepido Jani decurrere victu,
Et refici grato saepe liquore iubes.
Vena tibi nullos exudet secta cruores
Sed calida fas est mergere corpus aqua.

FEBRUARIUS:

Februa olus volucresque cibus odore palustres
Esseque inertifica febre timenda solent.
Pharmaca tunc hauri, scindasque in pollice venam
Et calido multum flumine membra fove.

MARTIUS:

Martius humores et terrae et corporis auget
Tunc ratio est puri magna tenenda cibi
Dulcia dum prosunt acri condita sapore,
Pharmaca non prosunt, venam aperire nocet.

APRILIS:

Frigore vim lentae revocat telluris Aprilis
Tunc etiam est tenuis perque forata cutis.
Tunc intus sunt aucta magis, suntque omnia plena,
Solvere se venter, vena aperire iubet.

¹ Az Egyetemi könyvtár több könyvet őriz, melyben Mossóczy magát sajátkezűleg, mint tulajdonos, címeinek felsorolása mellett bejegyezte. (Magyar Könyvszemle 1879. évf. 207--210. ll. és Pray, Index rariorum librorum 49. l.)

Sajátságos, hogy ő mily különbözőleg írta nevét; jelesül az »Ordo et Ritus«-nak fennforgó példányában *Moschoci*, másutt *Moschoej*, majd *Moshoczi*, míg a corpus jurisban *Mossowczy*, ugy deákosan *Mossoczius* vagy *Moshoczius*, és Nagy Iván szerint egy sírkövön *Mossovius* névvel fordul elő.

MAJUS :

Omnia iam florent, iam formosissimus annus,
 Jamque tibi cuncti mollius esse volunt.
 Balnea nunc cole, nunc tibi Pharmaca sumere cura
 Et tibi nunc misso sanguine vena fluat.

JUNIUS :

Junius et gaudet gelidis et pascitur herbis
 Vinifico humori tunc inimica fuge.
 Laetitia et recreet tunc mentem blanda voluptas,
 Affligat corpus nec medicina tuum.

JULIUS :

Aëris ignifluos intendit Julius aestus
 Hoc brevior somno tempore danda quies,
 Balnea vitentur, nec venam tangere ferro
 Nec Dominae petulans accubuisse velis.

AUGUSTUS :

Ipse etiam Augustus somnum restringit et estas,
 Et veneris cupidos gaudia ferre vetat.
 Pharmaca nemo bibat, lateret neque corpora ferro,
 Nec gelidas intra delitietur aquas.

SEPTEMBER :

Poma dat et gratos september ab arbore fructus.
 Tunc etiam presso pascere lacte Caprae.
 Pharmaca nil prohibet tunc sumere, scindere venam-
 Nec tuus externum vitet aroma cibus.

OCTOBER :

Octobri offertur venatio, vina, volucres :
 Utere, nec dubites non tenuisse modum.
 Sic tamen ut ne oneres nimio praecordia uictu,
 Cumque modo studeas non tenuisse modum.

NOVEMBER :

Esse salutaris perhibetur mulsa Novembri,
 Gingiber et dulci dissile melle natans.
 Tum neque saepe lanos, Veneris neque sacra frequentes,
 Ante senex tempus ne videre suum.

DECEMBER :

Isto mense focum calidis utare decembri
 Tunc iaceant Mensis gramina nulla tuis.
 Incidas capitis defensi à frigore venam,
 Cinnameoque tuus fragret odore calix.

Fáradhatatlan és szerencsés buvárunk Toldy Ferencz ezen esetben is az első volt, ki *Egri szünnapok* című értekezésében a szóban forgó könyvről említést tett.¹ Jelesül a nyomtatvány címének és az előszó egy részének idézése után folytatja: *Kettősleg becessé lesz e példány az által, hogy hozzá kötve husz levélnyi magyar toldalék található, melynek irata némileg hasonlít Mosóci Zahariásnak a czimen 1578-*

¹ Uj Magyar Muzeum 1853. 520 l.

ből látható kézírásához, de azonegynek vele biztosan még sem állíthatatik. Im belőle egy kis töredék: *Introductio nove sponse post nupcias. Deus misereatur nostri. Az Ur Isten irgalmas legyen my nekünk . . . és minden népek közt az ew idwösygith etc.* Nem hasonlíthatam e kézírati magyar toldalékot össze az 1583-ki esztergomi *Agendariussal*, mely szinte megvan Egerben; itthon azonban legalább a fent kiírt kisded szakot hiában kerestem benne, s azért gyanítom, miszerint e *Mosóci-féle (?) magyar szöveg nem szolgált a későbbinek alapul.*

Ebben a jeles tudósnak igaza van; de téved ő, midőn a kéziratból lemásolt sorokat az *Agendariusban* meg nem találhatóknak állítja, mert azok ott szintűgy, mint az *Obsequialéban* látni, eredetiben tényleg olvashatók.

Viszont tekintettel nálamnál hivatotabb szakértők kikért véleményére, miután a magam részéről az írás összehasonlítását a *Mosóczi-féle* könyvtárnak az egyetemi könyvtárban őrzött maradványain található sajátkezű bejegyzésekre is kiterjesztettem: arra a meggyőződésre jutottam, hogy az idéztem latin verseket és a kérdéses magyar toldalékot a könyv tulajdonosa valóban maga írta.

Egyébkint több nyomós körülmény mind két irányban a sokoldalúlag művelt főpapra mint a műnek szerzőjére utal.

Ő tudvalevőleg az alkalmi költészetet előszeretettel művelte. Példa erre a *Corpus juris*-nak általa, és *Telegdi Miklós* pécsi püspök által közösen eszközölt első kiadása,¹ melyet bevezetőleg — a komoly tárgyhoz tán nem igen illően, — az addig uralkodott magyar királyok és két kormányzó emlékét egy-egy *distichonnal* megörökíti.

A mi a magyar rituale-töredéket illeti, annak a keresztelést, a házasságkötést, és a nőnek az esküvés, valamint a szülés után templomba vezetését tárgyzó fejezetei nyilván némi kihagyásokkal, pótlásokkal az *Obsequiale* után fordítvák. Ellenben, szintűgy mint az *Agendariusban*, itt is vannak a házasság megkötése után és az (urvacsorának elnevezett) oltári szentség vétele előtt mondandó intő beszédek mintái, habár más szöveggel, a szentséget kiszolgáltató pap számára, példakép közölve.

Megjegyzendő még, hogy a fordító a házasság definitióját más ortográfiával ugyan, de szószerint *Canisius* kátéjának *Telegdi-féle* magyar fordításából vette át, míg az újtestamentomból való hosszabb idézéseknél (Szt. Máté XIX. R. Sz. Lukács II.) úgy látszik *Sylvester* fordításának 1570-iki kiadását használta.

Ekkép a kérdéses magyar kézírás nyilvánvalóan egy ily nyelvű rituale futólagos terve, és a XVI. század hetvenes éveiben keletkezett, midőn a gyökeres újításokat tartalmazó 1583-iki *Agendarius* előmunkálatai bizonyára már folyamatban voltak. Eme feltevéssel megegyez a felhasznált papir minősége és színe; ellentétben pedig nem áll a kézirat ortográfiájának még ódonabb jellege, ami onnan eredhet, mert szerzője

¹ Megjelent Nagyszombatban 1584. Le van írva a R. M. Könyvtár II. Része 183. sz. a.

a magyar urí nyelvnek időközben bekövetkezett rohamos haladásával gyakorlatilag lépést nem tartott.

Egyébiránt a terv alighanem abból a czélből készült, hogy a reformatio egyik hatalmas fegyverét, a vallási szertartásoknak a nép nyelvén való végzését ellensúlyozza. A jó szándék azonban csak kísérlet maradt, és csupán félig érvényesült a Mossóczyval meghitt viszonyban álló Telegdi Miklósnak Agendarius-ában.

Egyébként bármiként álljon a szerzőség kérdése, a szóban levő kéziratot magában véve is eléggé érdekesnek tartom arra, hogy ezúton betűhíven közzé tétessék.

Baptismus.

Ky newe, N: Ellene mondzé az ewrdegek, R'o. Ellene mondok. Ellene mondzé es mynden ew chelekedeteinek. R'o. Ellene mondok. Ellene mondzé es mynden ew pompasaganak, es akaratyanak. R'o. Ellene mondok.

N. Hýzzé ISTENBEN mindenható atyában mennek es földnek teremthőyben. R'o. Hýzek. Hýzzé es Jesusba Christusba ew egyetlen egy fiaban my wrunkban, ky zületet ez wylagra es kynt szenwedé. Ro. Hýzzek. Hýzzé zenth lelek Istenben kereztyen anyá zent egyházat, szenteknek egyessigeth, bwnewnknek bochanatyat, testwnknek fel tamadasat, es halalonknak uthanna az ewrök elyteth. Ro. Hizzem.

Meny ky ördög tegy tyztessiget az iló es igaz Istennek. Meny ky wndok lelek tegy tyztesiget az ew fianak Jesus Christusnak. Ews el wndok lelek, agy helt az wygasztalo zenth leleknek.

Signet puerum in fronte et in pectore signo crucis his verbis. Wed fel az zenth kereztnek ieléth homlokodra, es mellýdre: legyén the benned az Wr Istennek fogadásának igaz hite, es oly erkwlcső legy, hogy mar Istennek temploma lehes, es az keresztyenek közibe szamlaltassal, hogy az ördögnek mynden törétwl megh zabadwly es wtally mynden balwan. Imadasokat tyztellyed az attya myndenható Istenh, es az Jesust Christust az ew fiath, ky attyaval es az zenth lilekkel el es wralkodyk mynden erökön. öröкке Amen.

Oratio super utrumque.

Könyörögünk az Wr Istennek: örök myndenható atya ur Isten kyrönk tegedeth, az the zenth fiadnak altala, hogy az the szolgadnak N. szolgálodnak N. ky ez wylaghnak setytsigiben byzontalan es ketchyges bwdosyki: hægý megh tanulny az the igasagodhnak wtath, hógý az ew lelky zemy megh wylagosodwan tegedeth egy attya Istenh az fiuban es az fiuth Jesus Christust zent lelekkel az attyában meg esmerie vgy es ennek az wallasnak gywmölcsith itth, es iowendóbe wégýe. Az my urunk Jesus Christusnak altala Amen.

Alia similiter super utrumque.

Örök myndenható Attya Ur Isten, ky az emberi természetnek vgy wägý teremtye, hogy ő neký oltalmazoa, es igazgathoia is lehes:

könyöröl Wram mý raytunk, az the fogadoth fiáydón, es az wýonan walo zwlteketh. Wý öröm hírdetéshez fogad hogy ammyt az igýrtenek fyaý természet zerýnth meg nem nyerhettek, ezek az the zenth kegyel-mesygednek általa megh nyerhessék. Amen. Wegyed az bwlchesýghnek szawáth hogy az Úr Isten teneked kegielmes legýen az wrök éltre Amen.

Oratio super utrumque.

Örök hatalmas Wr Isten ammy attýaynknak Istene es mynden alatoknak teremtóie könyörgwnk the zenth folsígednek hogy atte szolgadra N. szolgálodra N. kegyelmesen tekenched, es w neký elwszer imar megh erzeth sonak vtana: ne had az menyey eledeleketh is sokaýgh lehezný. De inkab legýen buzgho szýwel te hozzád, io remýnsýge wrwendezen, hogy the zenth newednek dýchýretýre szolgálhason. Wýd wteth Wram az wýonan walo szuletesnek mosódásara, hogy az the hýweýddel the zenth igýretýdnek örökke walo aiandokath erezze, wgy legýen Amen.

Super utrumque Oratio.

Abrahamnak, Izaknak, Jakobnak Istene, Wr Isten ký Moýsesnek the szolgadnak Szýnaý hegýen, megh ielenel, es az Izrael fyaýth Egyptomnak földýből ký hozad walaszthwán nekiek az the kegyelmesi-gedbwl, angýalth ký wketh eiel, es nappal meg órzenie. Kerwnk tégged Wr Isten, meltoltassál most is el bochatany the zenth angýalodath ki azonképen, megh óryzze atthe szolgadat N. szolgálodat N. es wýgye wteth köröszchígednek malasztíara, az mý Wrwnk Jesus Christusnak általa Amen.

Adiuratio super utrumque.

Annak okaerth the atkozoth ördögh tud megh szentenciadat, es agý týztesýgeth az elw es igaz Istennek, agý týztesýgeth az Jesus Christusnak az w fianak es zenth lelek Istennek, hogy menyel az Istennek szolgálabwl. N. N. mert eszth w maganak az mý Vrunk Jesus Christus az w zenth kedwýre aldomasara † es az zenth kereszt-chigre meltoltatta hýnnýa. Az zenth kerezthnek ieýyth † kýth mý az w homlokara adíuk: the atkozoth wrdögh soha megh ne banchad.

Super utrumque.

Hald megh the atkozoth Sátán megh kötoleszteteth az wrök Istennek newýre es az the ýrýgýsígédabwl megh gýwzeteteth retteghen bwnnel el menný, ne legyen neked semmý közölésed az Istennek szolga-iawal N. ký imar mennyeyeketh gondoland, ký teneked, es atthe orszagodnak ellene mond az wrök boldoghsagban ilendw: agý týztesésgeth, az el iwwo zenth léleknek, ký menyországabwl le szalwan, az the chalardságodath megh haborýtwan, es az Isthený kutfebwl megh týsztulth szýweth: az Istennek megh szenthelt Templomath: es lakodalmath szerez-hesse: hogy myndenestwl foghwa, ez elmuth bñeknek mynden bwnéýtul megh szabadulwan az Istennek hýwe az örök Istennek myndenkorth halath athasson: es algýa az w szenth neweth: mynd örökön örökké ugý legýen.

Köwetkezendő Euangeliom melyeth íra megh szenth Mathé Euangeliomý kwnwýnek týzenkýlenczedýk reszebe.

Az időbe hozának Jesus Wrunkhoz gyermekheketh, hogý illetneý wketth: es imatkozneek az tanýtwanýok pedýgh feddýk es dorgalyák wala azokath: akkýk elw hozzák wala wketth. Jesus Vrunk pedýgh monda nekýek, haggýatok el az gýermeköketh, es ne tylchatok megh wketth en hozam iwny, mert ez illýeténeke menýeknek orzaga, es mýkoron kezeth reaýok wetette wona, el mene onnan.

Pater noster qui es in coelis etc.

Credo in Deum.

Legýen teneked tuttodra pokolbelý ördög, hogý ielen wagýon az the kýnod: es ýelen wagýon az iteleth napýa: es az the öröкке walo kenodnak napia, es ielen wagýon az nap ki el iwwendő mýnth az egw kemencze: melben teneked es atte tarsaýdnak öröкке való weszedelem: azerth te karhozoth es karhozando, az the alnoksagoderth, agi týsztesigetth az szenth lelek Istennek, ký newebe, es ereýwel parancholok en teneked, walaký wagý te lelek fertelmes, hogý mený ký az Istennek szolgálawl: kýth ez napon az Jesus Christus az eýw kegýelmere, es aldomasara keresztchýgnek kwt feýre méltoltatta hýnný, hogý legýen w neký temploma, az megh wýulando wýznek altala mýnden bwnéynek bochanattýara, az Jesus Christusnak w newebe Amen.

Aures tangens.

Effeta az az nýlatkozáal megh gwnýörwsýghes illat keppen, te pokolbelý ördög men ký, merth el közelgeth az Istennek itilethý. *Alias dic et melius.* Effeta az az atte fýweýd nýlyonak megh, hogý az Istennek parancholatýd halhassak gönyörösýghnek illatýara az örök életre.

Versus.

Wr legien te weled. R'o. Az the lelkeiddel.

Stola porrigens.

Jwý be az Istennek egý hazaba az wrdöghek bantasa nelkwl, hogý örök eleted legýen. Es az Istennek aldomasa. Attýanak es fiunak, es zenth leleknek the read szalyon es the weled maragýon, mýnd öröкке.

Aliud.

Jwý be az Isthennek templomaba az wrdöghek bantassa nelkwl, hogy býryad az örök ileteþ es éel mýnd örökön öröкке. Az Wr Isten örýzze a te be menýsedeth, es ký menýsedet, mostan es mýnd örökken öröкке.

Apud Fontem Baptismus.

Ky neve R'o N.

N. Ellene mondaszè az pokolbelý ördöghek? R'o Ellene mondok, N. Ellene mondaszè mýnden w chelekedetýnek es akarattýanak? R'o Ellene mondok.

Oleo ungitur.

N. En tegedeth kenlek az üdwesighnek olaýaval mynd mellýeden, mynd walaýd közöth az mý Wrunk Jesus Christusban az örök életre. Amen.

Aliud pro eadem unctjone.

N. Enýs tegedeth wigzallak szenth lelek Wr Istennek aiando-kawal, az the szýwedbe Christus Jesusnak altala, az örök életre vgy légen. N. Hizza égi Istenben myndenhato attýaba: mennek es földnek teremtőýben? R'o Hyszek etc. sicut antea.

N. Akarsze keresztölkedni? R'o Akarok. N. En teghedeth keresz-telek Áttýának † Fiunak † es szent leleknek newebe vgy legýen.

Oratio.

Az myndenhato Wr Isten mý Wrunk Jesus Christwsnak szenth attýa, ký tegedeth wýonan szwłth wýzbwl es szenth lelekbwl: ký es ez máy napon enghette teneked mynden bwnéýdnek bochanattyath, w teghedeth megh kennýen idwösighnek olaial, az mý Wrunk Jesus Chr'usba az örök életre, az az Bwwýchön megh tegedeth szenth leleknek aýan-dokawal az örök életre vgy legýen.

Panniculus.

Wed fel az feer es fertelmesýgh nélkül walo ruhath az az, az the artatlansagodnak es Christussal walo eggyesölésednek ieletth: kýwel mehes Wrunk Jesus Chr'usnak szeky eleýbe hogý wrök életeth walhas vgy legýen.

Candela.

Wed kezdedben az megh fedhetetlen igw szewetneketh, az az atte igaz hýtednek, es hitból walo io chelekedetödnek ýegýth, es megh örýzd atte keresztýnsigedeth, es artatlansagodath. Hogy mikoron az Wr Isten el iwwend itiletre eleýben mehes w neký, myndh a töb szentekkel égyetembe az menyorszaghban: kýbe býrhasd az wrök életeth: es elhes mynd örökkön örökke Amen.

Az Wr Istennek aldomasa legýen teweled es mynd holtigh igaz hittel hihesed, es walhassad az idwezitő Christusth ugý legýen.

Introductio post partum.

Psalmus LXVII. Deus misereatur nostri. Az Wr Isten Irgalmas legýen mýnekwnk: es megh algyon mýnketh, megh wylagosýcha az w orezayát mý raytunk, es könyörwlyön raytwnk.

Hogý ez földön megh esmerýek az w vtaýth: es mynden nepek az w wdwesýgyth.

Wallast tegýenek teneked az nepek Wr Isten, es myndenek téged wallýanak.

Wrwendezenek es wýgagýanak myndenek, merth az nepeketh te megh itiled igasaghban es wket ez földön igazgatod.

Fel magasztalýanak téged mynden nepek Wr Isten, merth az föld megh atta gwmölchýth.

Megh algýon mýnket az Isten az mý Istenönek megh algýon mýnket: es félýek öteth mýnden földnek hatari.

Dýchösýgh Attýanak es Fýwnak es szenth leleknek. Mýkýpen wolph kezdettwl foghwa mosth es mýnden koron mýnd örökkön öröкке!

Post Ad te levavi oculos Psal. CXXI.

Föl emelem az en szememeth az hegýekre: honneth ségetsýgh ennekem iöien.

Az en segýtsýghem az Istentwl ký menýet es födet teremöt.

Nem haggýa elyszszamodný atte labodath, es nem aluszýk ký tegedeth megh örýz.

Imme nem szwnýadoz nýwgozýk es nem aluszýk, ký örýz az keresztýeneketh.

Az Wr Isten megh örýz tegedeth, az Wr te oltalmazd atte iob kezed felöl: Nappal megh nem bant tegedeth az weróféný sem eiel a höld.

Az Wr megh oltalmazd tegedeth mýnden gonosztol az Wr megh örýz atte lelkedeth.

Az Wr Isten megh örýzý atte ký menýsedeth, es be iöwesedeth, mostany idötöl foghwa mýnd örökké. Dýchösýgh Attýanak, Fýwnak es szenth leleknek. Mýkýpen wolph kezdettwl foghwa most es mýnden koron mýnd örökké. Amen.

Psalmus CXXIX. Beati omnes qui ambulat.

Boldogokh mýndnyáyan kýk félýk az Istenth es kýk az w Wtaýban iarnak. Boldogh wagý akkoron es iol leszen dolgod mýkoron elsz kezed munkaianak utanna.

Atte felesegedh alyan atte hazadban mýnth egý termö szwlw tw.

Atte maghzatýd atte asztalod környwl olyanak mýnd az olay faknak fýatalý.

Ime ekkepen aldatýk megh az ember ký félý az Wr Istenth.

Algýon megh tegedeth az Wr Isthen mýnden hýw keresztýenek közöth.

Megh algýon tegedh az Wr Isten, ký Sýonban lakozýk, hogy lat-hassad Jerusalemeth, mýnden iowal bewelkedný. Lassad az w iawayth mýnden eletednek napýaban es lasad fýaýdnak fýaýth nagy bekewel.

Dýchösýgh attýanak, es fiunak, es szenth leleknek. Mýkýpen wolph kezdettöl foghwa mosth es mýndenkoron örökkön örökké vgy legýen.

Oratio prima.

Imatkozunk. Wr Isten ký Moýsesnek az te szolgadnak altala az Sýdo nepnek megh parancholad, hogy a mely azzonyalath fiu a wagý leanzo maghzatoth zölne: negýwen napýglan az templomnak be menetelýtwl megh tartozneek: meltoltasal Wr Isten az the szolgalo leanyodath mýnden bönnék fertelmesýgýtöl, megh týztýtany: hogy az te parancholatýdnak dolgaýban megh týztultatwan, týzta szýwel anyá szenth egyhaznak kebeleben meltoltassek el bemenýe es teneked bekesýges aldozatokath be wýnnie.

Alia Oratio.

Jesus Chr'usnak attya ky az te egyetlen egy fiyadath mynd az w anyawal Zyz Mariawal egyetemben negwen nap után az templomban be ielöntè: ald megh az the zolgalo leanyodath az õ szwlesének vtanna: kyth teneked Wr Isten megh tysztlusnak okaerth az templomba be ielenttel es kegielmessen engegyed, hogy mykepen my öteth ez földi templomba be wyszók. A keppen az w eletynek wygezetynek vtanna, az menyey dychösyghben meltoltassek be menyè az my Wrunk Jesus Christusnak altala vgy legyen.

Stolam in manum.

Jwy be az Istennek templomaba nagy aldomassal es imaggyad az szöznek fiath, ky teneked az the maghzatodnak zaporodasath engette Jesus Christuth my Wrunkath Isten es ember kwzöth közbe iaroth, ky Attyawal es szenth lelekkel egyetemben èel es Wralkodyk mynd örökköl öröкке, vgy legyen.

Euangelium si in Eccl'ia vis legere super puerum. Luce II.

Az időbe mynek Wtanna Marianak tysztlusának napiay be telenek. Moysesnek törwynyè szerynth. Wywek Jesusth Jeruzalembè, hogy wteth Wrnak be mutatnáák, mikipen megh wagyon irwan Wrnak törwenyben: merth mynden fyrfy ky anyanak mehet megh nyttya az Wr Istennek szentölt maghzatnak hywatatyk. Es hogy aldozatra walo aiandokath adnanak azon szerynth mynth az Wr Istennek törwynyben meghwagyon mondwan: feles szamu gerlycze, a wagy keth galamb fyath. És ime egy ember wala Jeruzalemben, kynek Symeon wala newe, ky igaz és io ember wala, es warya wala az Izrael nepenek megh wigasztalasath, es szenth lelek wala w benne: es megh wala igyrwe az szenth lelek Istentől, hogy w addygh megh nem halna megh nem megh latna az Wr Istennek chr'ussath: es szent lelek Istennek altala: az templomba az germek Jesusth az w szöley, hogy az törwynnek szokasa szerynth chelekednynek õ yerette. Az Symeon karjara weue ötet es dychyre az Istenth es monda.

Wram Isten mostan imar bekesyghel bochatod el az te zolgadath, az te bezed szerynth. Merth megh lattak az en szemeym az the idwezitö fiyadath. Melltyeth szerzel mynden nepeknek szemek latara wylagosagul. Pogan nepeknek walo megh ielenysyre es az te nepednek az Izraelnek dychösygyre.

Az Wr wochoraiához walo keszwleth es tanulás.

Istenben szerethö attyamfia, kyk az my Wrunk Jesus Chr'usnak szenth testet, szenth wéreth, ty hozzatok akariatok wenny szokasygh annak elötte tynektek az három dolgot megh tanulnotok. Primo quid Testamentum. Quot desiderantur in Testamento. Quo apparatu huc quis accedere debeat.

Mondam, hogy megh kel tudnunk my legyen az Testamentom? R'o. Az Testamentum nem egyeb, hanem az megh halando embernek

utolso akarattanak kyielentése, hogy kyth az wröksigben örökköse akkarion megh hadný, kyth akar örökösnek vtanna lenny. Nevezi pedig az iras eszth ennek okaerth Testamentomnak: merth mykoron ammy Wrunk Jesus Chr'us halalra menendó wala my erettönk, akkoron ielenthe ky my hozzánk az w utolsó akarattyath: tudny illyk az w szenth testéth, szenth wéréth akkoron walla mynekönk; es akkoron walla mynketh öröksigbe wrökösse, vgý hogy ha my ó benne býzunk, es igaz hittel óteth my hozzánk weszök: az örök bodoghsagban is ó neký wrökös tarsay lesznek.

Negy dologh szüksýgh azerth á Testamentomhoz.

1. Szemel akky a Testamentomoth teszen.
2. Az akkyknek wallyak a Testamentomoth.
3. Myrol legýen az wallas, á ioszagh.
4. Az Pechetnek kel lenny kywel be pechöltessen az Testamentom.

Ith azerth á Testamentom tewó senky sem egyeb, hanem ammy Vrunk Jesus Chr'us atya Istennek szenth fya szwz Maryanak meheból ióth, býzon Isthen, es bizony ember, kynek altala e wýlagh teremtetöth es emberý nemzeth meg waltaték. Azerth ha illen fölsiges személy teszy az Testamentomath bwcsölywk es tysztellywk á Testamentomoth. Thewe Chr'us Wrunk az Testamentomoth az Apostoloknak egész keresztyensýgh képeben. Mosthan imar tynettek wallya á Testamentomoth, kyk atty bönes woltotokoth megh esmerwen, bwntól megh retenteték, mynd az által bwnben lewen ketchýghbe nem estetek: de býsztok az Atya Istennek irdalmasságaban. Az Jesus Chr'usnak halalanak es were hullatának irdemébe es kevaniatok bwnetek ellen orvossagoth es wýgaztalasth.

Christus Wrunk az Testamentomoth nem ezwstrül aranýrul tewn, nem hagyót, faluth, sem warasth, ha nem az w tulajdon szenth testýth, es szenth wéréth arrul tön testamentomoth.

De lasswk megh mywel pechetlé a Testamentomoth, es my wýgre théwe, Mért, három okaerth.

1. Bwneknek bochanattanak örök býzonýsagaerth.
2. Hytönknek megh erősýtýseyerth.
3. Atyafiuy szeretetnek eggyesigéerth. Bwneknek bochanattanak örök bizonyýsagara. Merth az myndenható örök Atya Wr Isten örökből foghwa ezenkepen chelekedek, hogy walakýnek myth igérth az w ighýretýről ieleth adoth. Azonkepen az my Wrunk Jesus Chr'us mykoron halalra megýen wala my eretwnk; fogada mynekönk, hogy mynketh az w halalawal megh szabadýth, bwntwl, halaltwl, karhozattul, es az ördöghtwl, es a pokoltwl.

De Christus Vrunk tutta az my természetönknek romlasath, hogy semmy képen: az w fogadásanak nem hýhetnenk. Azerth az w fogadasath ielliel akara megh erősitený es pechethelný. Tudnya illyk w szenth testýwel, szenth wéréwel, mellýeth kenýernek es bornak személye alath nekönk aggya: hogy mykoron, az w szenth testéth es szenth weret my hozank weszök megh emlekezönk az ew szenth halalarul: es wýe hulasarul, hogy mynketh az w szenth wére hulasaival megh szabadýtoth halaltwl, karhozattwl és a pokoltwl.

Towabba hithönknek megh erősítisyre mykört Christusnak szenth wérét szenth testeth hozank weszök, az my hýtönkben megh erősödönk, hogy imaran semyt ne felwnk, sem bwntól sem karhozattul, sem az ördöktul, merth az Christus Jesus mynd azoktul mynketh megh waltoth.

Tewe az attya fiuy szeretetnek egyesýghyre mykoron az Christus Jesusnak szenth testéth, szent wéréth hozank weszök, emlékeznenk megh az w hozzánk walo nagy szeretetyrul, melyel mynketh w szerethe.

Merth onen magath my erettönk halalra ada: hogy my es erröl megh emlekezwen wgy egymasth szeressök. De mywel erősýtetyk megh minden Testamentom? Halallal erősýtetyk megh. Mert mygh az Testamentum tewó el' nynch hele az Testamentomnak. Jol tugýatok, hogy a mely ember Testamenthomot teszen, ha megh nem hal az ember Testamentomnak semmy ereye nynchen, merth szabad az embernek akarattya, mynd hotigh. Ha penigh az ember megh hal a Testamentomnak anni ereie wagion, hogy senki fel nem bonthattya.

Azon kepen a my Vrunk Jesus Chrus mykoron a Testamentomth téwe: halalawal megh erősýthe, es megh pechete a testamentomoth es az hagyomanth ewnen halalawal.

Towabba harom készölettel kel ide iarulnotok.

1. Hogy igaz hittel hygwnek az igyknek mely igykkel Wrunk Chr'us Jesus az w szenth testéth es weréth azoknak aggya kyk weszýk.

Mondwan. Ez az en testem ky ty éretetek halalra adatyk. Ez az én wérem ky ty éretetek ky ontatyk es nagy sokaknak böneknek bochanattýara.

Az az higgyed azth hogy semy nem egyeb, ammy bönönknek bochanattya, ha nem chak az Christus Jesusnak halala, es wére hulasa.

2. Kel ide iarulny is szandekkel hogy az megh esmerth igasagoth hatra ne haggýwk, se félelemyrt, se adomanýrth, se baratsagért, es hogy a bönek wegeth wessönk.

3. Kel ide iarulny igaz szeretettel hogy minden ember attyafiának, barattyanak meg bochason Istenert, es a kyk ellen ew is wetet, megh engesztellýe, mynd regy, mynd mostany gyölösigekeke es haragoth ky wesse szyweból, merth az Isten ördögge es haraggal nem lakyk egwth. Myrt hogy penygh wannak nemely emberek kyk az Christus Wrunk wochorayahoz meltatlanul mernek iarulny elé szamlalom azokath hogy ty magatokath szenth Palnak mondasa szerýnth megh býzonychatok, probalyatok, es ugy wegýetek Chrystusnak testeth, es wgy ígatok az Christusnak weréth, merh akky ide meltatlanul iarul örök karhozatoth weszen maganak, I. Cor. 11, az olyanokat, azert el tuggýatok tavosztatny. Elöszter azerth meltatlanul arulnak ide azok, akkyknek igaz hýtök nynch, az az nem hýsznek az ighyknek mel igykkel Ch'rus Vrunk az w szenth testet es szenth weréth nekünk haggya Testamentomban.

Azerth ty hyggietek hogy amynth Christus Vrunk mondott amondwan. Ez az en testem ky ty éretetek adatyk. Ez az en werem mel' bönötöknek bochanattýara ky ontatyk, hogy tynektek ez may napon megh bochatatyk bönetek ha ennek hýszýtek.

Masodszor azok iarulnak ide meltatlanul, kyknek is szandekok

nynch; hogy á bñnt nem akarna el hadny hanem benne akarna fekönni es ki nem akarna terny. De te ha ennek előthe Witkesztel az Wr-Isten előth, imar ennek utanna oly életben foglalad magadath, hogy olyan bñnbe ismeth ne essél.

Harmadszor oly rendbely emberek is wannak kyk egy másth nem szeretyk, kykbe nynch az igaz szeretet, az az ha attyafia walamit elléne wetet, meg nem bochatya neky az Istenerth es á gyölösigeth szywéből ky nem wety.

Ezek nem kölembé veszyk Ch'rusnak szenth Testét es wéreth hozayok mynth á Judas ky karhozatyara weue a töb Apostolok közöth. De my szeressök felebaratynkat, a mynth hogy Christus Vrunk mynketh arra erőssen ynth bochasuk megh wetkyth az Istennerth ha myth wwtóth. Ha penigh te bantottad megh walamel fele barátodáth, en á tanach hogy mégh mostys el meny, es megh engeszteld, es vgy tery ismeth yde: mert vgy tanit mynket ammy idwezytónk Jesus Christus.

Towabba, hogy Isten aggyon ty nektek igaz hitet, igaz hittel meltan wehesetek az Chrusnak szent testet szent wéreth hozatok, könyöröghywnk az Wr Istennek es mongwk el eszth ez ymachagoth.

Oratio.

Örök myndenhato attya Wr Isten ammy Wrunk Jesusnak szenth attya kerönk alazatosan tegedeth, agy igaz hyteth mynekönk, wehesök igaz hittel, is remensigel es attyafiu szeretettel hozank az the szenth fiadnak igaz testéth, melljeth my érettönk, es my bñnönknek bochanat'yara köröszthfara ada. Bochasd megh böneynketh, agy szereteteth my bennök, hogy myndenkoron egymasth szeressök, teneked es atte paran-cholatydnak engedelmessek legyönk, benned hygyönk, teged my attyank-nak Christust my idwözetönknek az szenth lelketh my wygaztalonknak lenny walljuk, ky ilsz három szemelben igaz egy byzon Isten, mynd örökön örökké.

Copula.

Attale walakynék hyteth masnak é szemelnek kywöle? Szeretedy es akarode ez Jambor szemelth ez N. törwen felesigwl magadnak. Ro. Akarom, es szeretem. Teged is kerek N. szeretedé es akarodé ez Jambor iffiath ez N. terwyn ferylt magadnak? Ro. Akarom es szeretem. *Benedic annulos, impone utrique annulum et iunge manus utriusque dicens.* Wala-kyketh az Wr Isten eszwe szerkezteth ember el ne walassza azokath. *Jurent pro more.* Isten teged wgy segellyen es az ew szenth fya ammy wdwessegwnk tellies szenth haromsag, Attya, fyw, zenth lelek egy byzon Isten, hogy ez jambor szemelth N. szereted, szeretwen hozdad wetted hazas tarswl Istennek törwynye szerynth es holtodiglan soha ewteth el nem hagiod, semmy nyomorusagaba, tehedseged szerint. Isten teged wgy segelyen. *Deinde dicat ad circumstantes.* Miert ho'yg ez jambor iffiw ez N. es ez Jambor szemely ez N. egy'as akaratyabol eggyk ammasikath hazas tarsol vötte; es ez nylyan mynd Istennek mynd embereknék előtte es egy masnak kezét, györöth, es hyteth attanak, tökelletes hazas-ságnak byzonsagara es senky az ew hazasagokath nem ellenzete volna.

Azerth hirdetem es ientem en is ewketh býzon es igaz hazasoknak igazan hazaswlaknak lenny, Attýanak, Fywnak, es szenth leleknek neweben.

Admonitio.

Mýkepen minden rendbelý embernek szwksegh megh tudny hogy ha az ew rende Istentwl szerzeteté, a vagy nem, es mý okaerth szerzeszetet. Wýgre michodak az ew týszty. Igaz azon keppen szwksegh mýnd ezeketh twdný az hazasoknak is, hogy az hazassagoth hittel tarchak az Istennek beszedebl. es az ew týszteketh tugýak mý legýen.

Az hazassagot azerth az Wr Isten szerze, mýkeppen megh wagyon irwan Mosesnek első könywenek masodik reszebe, illien képen mondwan.

Monda az Wr Isten nem io embernek ön maganak lenny, szwröz-zwk ew neký hasonlatost ew hozzaya Bochata azert az Wr Isten almot Adamra, es mikor el alwt volna, Adam az ew chontianak eggyket ký wewé es hwst teremthe helette, es epeýthe az Wr Isten aszth a chonth, kýth Adambol wett wala Azzony alatta es wýwe ewtet Adamhoz, es Adam eszth monda. Ez most az en tetememból walo tetem, es az en testemból valo test. Ez hýwattatyk fyrfiwbl szerzettheth, mert fyrfýwbol wéthettet, annak okaerth ember el hagya Attýath, annyath, es az ew felesegewel szakathatlanul tarsalkodyk es ketthen eggie lesznek.

Ak Christu megh aszth is monda az Sýdoknak mýnth szenth Mathe irya könwenek 19 reszebe. Nem de nem olwaastatoký, hogy akký előszer theremthe ewtet fyrfiat, es azzony alath teremthe, es monda: Ennek okaerth ember el hagya mind attýath, annyath es ragaszkodyk az ew felesegehez, es ketten egy testé, egy emberé lesznek es immar nem kettó hanem egy test: walakyketh azerth Isten eszwe szerkeztetet ember aszth el ne walaszsa.

Im ertitek az Istennek beszidebl hogy az hazassagoth Isten szerzette. Hýggýetek azerth, hogy az Istennek kellemetes attý hazassaktok, es az Wr Isten týteket megh ald, mýkeppen mongya á bewlch. Walaky felesýget talal maganak, io dolgot talal, es az Wr Isten megh algya, io szerenchesse teszy wteth. Towabba ha walamýnemw nyomorwsagoth szenwettek az hazassagban, bekewel szenwegyetek, es ezzel wýgaztallyatok thy maghatokath, hogy ammyth szenvettek, az Istennek szerzese mellet szenvedýtek.

Megh ertettwk ký szerzetthe az hazassagoth, erchwk aszt is mýerth szerzette az Wr Isten. Előszer szerze az Isten maghzatnak es szaporodasnak okaerth, mýnth megh wagion irwan Mosesnek első kenwenek első reszeben. Teremte az embert az ew abratyara az Istennek abratyara szerze wtet, fyrfiat es asszonyallatho teremte, es megh alda ewket eszth monda.

Newekegietek es sokassogyatok es teólchetek e földeth masodszor szerze segýtsýgnek okath hogy egyk ammasýknak segetsege lenne, mýnth am megh mondok hogy aszth monda az Wr Isten. Nem io embernek ew maganak lenny, szerezwnk w neký segetseget hasonlatost w hozza.

Harmadszor szerze paraznasagnak el tawasztatasanak okaerth,

mýnth mongya szenth Pal, A paraznasagnak okaerth mýnden embernek felesighe legien.

Azon szenth Pal megh aszth mongya Heb: 13.

Týsztesseges dologh az hazassag mýndenben, az az minden szemilyekbe es fertelmetessigh nelkwí walo agyas haz, de a paraznakat megh itely az Wr Isten.

Ezek az hazassagnak az okay kýketh minden hazasognak kell tudny. De mý legien az tý týsztetek aszt is halliatok megh.

A firfýw týszty az vgý mukalkogyek es mukayawal eltesse az ew felesiget germeketh es haza nepét.

Erre monda az Wr Isten Gen. 2. az te orczadnak weretekewel, észed te a te kenyeredeth. Szenth Dawyd megh aszth mongya Psal 27 a te kezeidnek mwkayath eszed te.

Az fyrfýw týszty hogy az ew felesyghyth germekyth tanycha, es iora oktassa az Istenek törwynire beszýdýre tanycha es annak köwetésére inche ewketh,

Erre mongya Z. Pal. Fýrfyak szeressétek atty felesighteketh mýkypen a Christus szerette az Anya szenth egyhazath, az az az ew hýweýnek gyölekezetyt. Es ew magáth ada erethe, hogy ewteth megh szentelne. Ephez. 5.

Azon Z. Pal megh eszth mongya: Az azzonyalatok az templomban az gyölekezethben wesztegh halgassanak. Ha mýth akarnak tanulny othhon az fyrffiaktul kergyek megh. Cor. 4. Ephez. 4.

Toabba megh ezth mongya Z. Pal. Attyak newellyetek az thý fýaytokath Isteny tanusagban es felelemben a wagý fedesben.

Az Azzonyalath týszty ez:

Hogy ew Wranak engedelmes légyen mýndenben szawath fogagya, es týsztellýe mýnth Wráth. Mýkipen Sara týsztele Abrahamoth. Annak utanna hogy az ew gyermekeyth newellye es tanycha mýnden io erkölchben. Wýghre haz gondvýselem légyen, es mýndenkoron, haznal legyen.

Oratio super desponsatos.

Wr Isten mý menyey szenth atyank, ký Abrahamnak, Isaknak, Jacobnak Istene wagý, ald megh ez szemilieket, es wess igaz magoth az ew elmeekbe the szenth newednek esmédchigyth, hogy walamýth magok hasznalatýara tanulandnak vgyan azonth chelekedetekkel megh býzonychak, az the szenth fýadnak az Jesus Krusnak embery nemzethnek megh szabaditonak altala ký the weled el es Wralkodyk szenth lelekkel egyetembe Isten mýnden örökön örökke Amen.

Beati omnes qui timent Dominum qui ambulat in vjs eius.

Versiculi.

Megh tarchad es idwezýched Wram atte szolgadoth, es szorgalo leanýodath Wram en Istenem the benned byzokath.

Bochas segýtsigeth önnekýek menyekböl, es atte szenth helyedröl megh oltalmazd öketh.

Legy w nekyek Wram erős köfalwl, az ew ellensigök ellen.

Hald megh Wram az en könyörgisemeth, es az en kyallassom fyleydeth irie.

Tekynch Wram könyörgönk teneked menyeghből erre az gyölekezethre. Es mykenth bochatál atte Angyalodath bekesiges Raphaelth Tobiasnak es Raguel leanyanak Sarának, azon kepen meltol meltoltással bochatany the szent aldomasodath. Ez szemelyekre mellyek the szenth szynyed előth alnak, hogy atte akaratodban megh maragyanak. Es atte szeretetedben elienek, wenhegyenek, szaporogyanak, napoknak sokasagaban.

Halych Wram fyleydeth az my könyörgesemhez, es atte szerzysednek mellyekkel embery nemzetnek szaporodasath szerzetted kegyelmessen ielen legy, hogy mellyek the altalad esze adathnak the segythigeddel megh tartassanak.

Ald megh Wram Jesus Chr'us ez szolgadath es szorgalo leanyodath, mynth megh aldottad wolt Moyses imadsaganak altala Israel nepenek nemzetyth, hogy Werös tengeren ialowen Pharahonak döltessigyth (?) el tawozhathak. Ezek is Wram ityleth napan the szenth szynyed előth megh idwezolyenek. Az Krisztus Jesusnak altala.

Benedictio generalis.

Megh algyon thiteketh Attya Isten megh őrzyen tyteketh a Jesus krystus, wylagosychon megh az szenth lelek Isten. Mwtassa az Wr az ew szenth orczaiaht tynektek es könyöröliön raytatok. Fordycha az Wr ewnen szenth szynyth reatok, Es aggyon bekesygeth tynektek egez eletetekben. Tolche be szyweteketh menyey aldomasokkal böneteknek bochanattyara, hogy legyen örök eletetek mynd örökön örökké Amen.

Oratio.

Imadkozunk Wram Isten my menyey szenth attyank, ky teremted, az fyrffyath es azzonyalatoth, es az hazasaghnak rendibe szerzetted, ewketh mehnek gyömölczewel megh aldottad; az the zenth egyhazadnak szenth iegyth ebben az hazasaghnak szerzeseben nekönk jelentwen, hogy ollyan volna az Chrüsnak es az ew egyhazawal walo egyesöllesse mynemö.

Annak okaerth kyriök az the wighhetetlen io woltodoth es kegyelmesigedeth, hogy ne enged az the teremtisedeth szerzesedeth, es aldodath el töretethny, es el rontathny, hanem az the nagy irlalmasagod szerynth meltoltással ekkipen es romlas nelkül my nekönk megh tartanod, az my Wrunk Jesus Krüsnak altala Amen

Matrimonium quid.

Ferfiunak es azzonyalathnak törwyn szerynth walo egybe köteleszetesse, melbe elwalaszthatalan tarsasagh szerzettyk a keth szemel közöth: es Istennek malasztya adatyk ő nekyk: a weghre, hogy tysztesygh szerynth, es körösztyenöl szölyenek is fel is tarchak maghzatyokath. Annak felötte, hogy az testy fertelmessighnek böneth tölök el tawoztathassák.

Copula super Viduas.

Wr Isthen kÿ által az azzonyalath fÿrhuhoz szerkesztetÿk, es effele szerkezt ol aldossal aiandekosztad megh, hogÿ kÿ önnen magha sem eredeth bönnék sem az Wÿz ezennel el nem wÿtetik, tekench kegyelmessen az the szolgáló leányodra kÿ hazasaghnak rendire uionan be al, es az the szenth aldomasodath waria legyen ő benne szeretethnek, es bekesighnek kötele, hyw es tyszta legÿen Chrÿsba, szenth azzonyalatoknak követőie. Legÿen szeretetes mÿnth Rachel az ew Wranak, bölch mynth Rebeka hozzu illető és hyw mÿnth Sara. Semÿth az ew chelekedésében az Istennek parancholatÿanak megh szegesenek awagÿ megh szegőienek szerzőie az Sathan hÿthnek megh tÿresÿben ne találjon. Mÿnden nem illendő illetéseketh el távosztasson. Es az ew erőtlensigÿth io elethnek foglalasawal megh erősÿche, legÿen erth erkölchő es tyszteletes szemermew menÿeÿ tudományokkal tanÿtatoth, legÿen szaporodo Jambor, es artatlan, es az Bodogoknak nyugodalmaban es az menÿeÿ dÿchösighbe iusson. Es lassa fÿaÿnak fÿaÿth harmad, negÿed, es ötöd Izÿgh. Es kÿwanatos wensighire iusson. Az mÿ Wrunk Jesus Krÿsnek általa Amen.

Indroductio novae sponsae post nuptias.

Deus misereatur nostri.

Az Wr Isten irgalmas legÿen mÿ nekönk megh alÿyon mÿnketh, meg wilagoszÿcha az ew orczaiath mÿ raÿtunk; es könÿörölion mÿ raÿtunk. Hogÿ megh esmeriök ez földön az ew utath es mÿnden nepek közth az ew idwösÿgÿth

Kyrie eleyzon. Christel. Pater noster.

Ave maria. Megh tarchad, es megh idwezyched Wram atte szolgáló leányodath mel'te benned bÿzÿk. Bochas ew nekÿ segedelmeth menÿekből, es Sÿonbul megh oltalmazd ewteth. Legÿ ewnekÿ Wram erős köfalul, az ew ellensighe ellen.

Halgasd megh Wram amÿ imathchagunkath es amÿ kyaltasunk thegedeth erie.

Vr legien weletek. Az the lölkeddel.

Oratio.

Wr Isten kÿ Sárának megh holth mehéth atte szolgadnak Abrahamnak, maghwanak általa meltoltattad megh szaporÿtanÿ, hogÿ remensighnek kÿ wole is magtalan walahoz kepesth, magzattÿa lenny the szolgáló leányodnak kegyelmessen tekÿnch ez szolgáló leányodra is, es agÿÿad, hogÿ az mÿ elötönk walo szöleÿnk mögÿara szaporogÿek is, es amel magzatoth nekÿ acz, aszth megh is alÿÿad. Az Jesus Chrÿsnek általa.

Stolam.

Jewÿ be az Wrnak egÿhazaba es imagÿad az szeÿwznek fÿath, hogÿ thegedeth ékes szep magzattal megh latogasson. Az mÿ Wrunk Jesus Krÿsnek általa. Vel.

Jewÿ be az Istennek templomaba hogÿ örök eleted legÿen az Chr'usban mÿ idwezytönkbe. Az Wr Istennek Attÿának Fÿunak es zenthleleknék aldomasa szalion reatok, es maragÿon mÿndenkoron weletek. Amen.

Közli: RÁTH GYÖRGY.

EGYLEVELES NYOMTATVÁNYOK S IRODALOMTÖRTÉNETI ADATOK
A KOLOZSVÁRI REFORMÁTUSOK BELSŐ TEMPLOMÁBAN.

Szabó Károly a »Régi Magyar Könyvtár« II. kötetében nem tett említést azokról az u. n. chartákról, melyek a kolozsvári ref. »belső« templomban fel vannak függesztve s több kiváló lelkész és egyházi író életrajzát tartalmazzák. Régebben ugyanis szokásban volt az elhalt jelesek életrajzát és a haláluk alkalmával egyesek által szerzett gyászverseket, emléksorokat egy-egy nagy folio-íven megörökíteni. Az említett templomban megőrzés végett elhelyezett charták közül ma már csak tíz lelkészé van meg, néhány az idők folytán leszakadozott. A megmaradtak közül nyolcz az 1711. előtti időből való s így megannyi adalék a Régi Magyar Könyvtárhoz. Ám sokkal érdekesebbek ezek ama jó részben ismeretlen életrajzi adataiknál fogva, melyek a könyvészeti becs mellett főleg irodalomtörténeti értéket kölcsönöznek nekik. Hogy mennyi, eddig ismeretlen adatot lehet belőlök meríteni, arról eléggé meggyőződhetik, a ki a Bártai György és Csepregi Turkovics Mihály bennök leírt életrajzát a Szinnyey-féle »Magyar írók élete és munkái« által adottal összehasonlítja. Én a meglevő tíz chartából kilenczet vettem föl közleményembe, mivel a tizedik a többinél jóval későbbi korú s magyar nyelven van írva, míg amazok mind latin szövegűek s az 1673—1717. évek közti időből valók. Az egyes életrajzok után közölt nevek tulajdonosai a szerzői ama gyászverseknek, melyek a chartán az illetők életrajza után ki vannak nyomtatva.

Kovácsnai Péter.

Mors Vere Christiana viri dei admodum reverendi ac clarissimi Dn *Petri Kovácsnai*, Ecclesiarum Orthodoxarum in Transylvania Episcopi; Fratrum in Comitatu Kolos ac Tractu Kalotaszeg Senioris; Ecclesiae denique Orthodoxae Claudiopolitanae Ministri. Qui dum ab in eunte aetate ad sacra studia speciali instinctu duceretur, operamque oves Christo colligendi perpetuo quodam fervore ambiret, dono sibi coelitus in eam vocationem concesso, ac studiis patriis exoticisque aucto ita sacram hanc provinciam implevit, ut primum Fonyini in Hungaria, tum Ecsedini, ac deinde Varadini, ultimo Claudiopoli, tot praeclaris vocationibus coonestatum obiret Ministerium; Auditoribus ubique suis eo maxime nomine gratus, quod eam Ministerii sui duceret ubique lineam, qua pietatis sopitum (eheu!) fervorem, qua doctrina, qua Christianae conversationis exemplo excitaret, quo in studio quamvis multa a mundo et Satana passus, infracto tamen animo perstitit, rara circa oves Christi fidelitate, quam in obsidione Varadiensi maxime probavit: ac tandem, post probata toties sanctae militiae officia, creatus Episcopus Ecclesiarum Orthodoxarum in Transylvania, quem honorem ex simplicitate conver-

sationis suae gessit ut onus, sub quo dum pro grege Christi excubat, temporibus difficillimis, fidelis servus jubetur in gaudium Domini intrare, Anno Domini 1673, die 21 Julii. Aetatem agens 57. Annorum.

Andreas Porcsalmi, defunct. Colleg.

Stephanus Pataki, p. t. in Collegio Reformatorum Claudiopol. Rector,
Michael Sár-Pataki, Eccl. Refor. Claud. Minis.

Michael Sz. Némethi p. t. Eccl. Orthodox. Claud. Minister, et
Exilii Christi Socius. Michael Tholnai ex. Acad. Foed. Belgii Redux.
Collegium Orthofoxum Claudiopolitanum.

I. Szathmár-Némethi Mihály.

Beati Manes Viri dextrae Dei clarissimi dum viveret ac doctissimi
D. *Michaelis Szathmárnémethi* Operarii in colenda Messe quae Claudiopoli Christo colligitur laboriosissimi, Dioecesium Colos et Kalota-szeg Senioris gravissimi. Cujus primo statim in ortu Fatorum liberalitas se explicuit, ac prorogatus Eorundem favor, animare illum et toto labentis vita tractu fovere non destitit. Ortum enim quod attinet, ex parentibus pietatis Deo sacrae, et humanitatis proximo debitae laudem adhucdum ferentibus, traxit originem: Anno currentis seculi 38; quorum sollicita obstetricatione et cura, in tenera adhuc et molli aetate (quae impraegnantis Virtutum seminibus aptissima est), Deo ac Pietati colendae sacratus, studio literarum erudiri, castigatisque moribus excoli coepit. Sed priusquam Divina Eum in utero fabricaret manus, jam Vas Dei electum quum esset, mox Parentum vota, sua vicit sedulitate et industria: lactatus enim Sapientiae uberibus, primum quidem in Schola patria Szathmár-Némethina, mox Szathmarina, dein quum aetate simul et Virtutibus adolesceret, Debreczina; postremum, solidioris doctrinae haustu perfici gestiens, in Alma nuper Pietatis et Virtutum omne genus Officina S.-Patakina, eousque Studiis Theologicis partim, partim Philosophicis excultus est, ut jure dubitari posset, in quibus majores fecerit progressus. Excusso foeliciter pulvere Scholastico, oblatam sibi habuit Provinciam excultis virtutibus dignam, Rectoratum in Tokaj; quo munere decursu biennii cum laude functus, seque bonis omnibus ex voto probans, dignus est habitus, qui in Exoticas promoveretur Academias, ut ipse potius exemplum sapientiae aliis dare, quam aliunde capere sufficeret. Redux, itaque omni eruditionis apparatu instructus, A. 1667. et mox Scholae Gönczinae praepositus, sacro se applicuit Ministerio, Anno hujus seculi 70. ministrans Ibidem in sinceritate Christo, unde mox urgente communi Ecclesiarum in Hungaria motu, respirii ergo Debrecinum se contulit, devoratis inibi spatio anni unius cum dimidio angustantis Exilii molestiis, Deo autem durioribus electi Vasis sui fatis indolente, taedio Exilii relevatus, Minister vocatus est florentis Ecclesiae Reformatorum Claudiopolitanae Ao 1673., addito munere Senioratus Districtuum Colos et Kalota-szeg Ao . . . 81: Ubi latiore exerendis virtutibus suis commoditatem naçtus, ac velut in specula constitutus, se totum extendendis, latius regni Christi pomoeiis, radicandaeque in fide semel tradita sanctis plebi Christianae, mancipavit: praelucens illi, tum eloquio gravi et deserto,

tum inculcata sanctitate morum, tum scriptis aetatem ferentibus; seque ardore Pietatis, igne veritatis, zelo Religionis, odio scelerum impune hodie grassantium, macerans indies et absumens: donec tot curarum et laborum ponderibus fracto, nec non recurrentium saepius infirmitatum sensu debilitato, supervenientibus ad extremum incurabilibus hypogastrii doloribus, extrema sua praesagienti, et ad beatam sui dissolutionem ardentibus votis anhelanti, placida in Domino mors obtigit. Die 25 Maj. Ao 1689. Aetatis vero suae currente 51; sibi quidem praesenti animo expectata; Conjugi autem, Liberis, Fratri unico, Cognatis, Ecclesiae, Collegis, bonisque omnibus inexpectata et lamentabilis; ideoque justo dolore excepta.

Stephanus Tolnai Compatri suo.	Stephanus Radnóti C. C.
Stephanus N. Szőnyi Dispensator mysteriorum Dei,	Balthasar Ajtai Coll. Civ.
Fratri desideratissimo Samuel Szath- már-Némethi Prof.	Martinus Vámfalusinus Coll. Alum.
Michael Jeddi, Coll. Senior.	Petrus Szilágyi C. C. et p. t. Praec. Rud.
Georgius Gyalai.	. . . nus Ajtai C. C.
Georgius Jenei coll. alumn.	Georgius P. Zoványi coll. Alum.
Stephanus Ze (? le van szakadva.)	Martinus Várallyai c. c.
Stephanus Hadadi, coll. civis.	Johannes Bácsfalusi c. c.
Joh. P. Hosszufalusi p. t. Poeseos Praeceptor.	Johannes Sámsondi c. c.
Stephanus Veszprémi Coll. Alum.	Sigismundus Balog c. alum.
Andreas K. Gyalai „ „	Johan Stenczel Affinis p. m. Defuncti.
Martinus B. Hunyadi „ „	Ladislaus Belényesi Nob. Log.
	Stephanus Bihari Nob. Log.
	Stephanus Csengeri Neutr.

Tolnai István.

Inferiae Piis Manibus Clarissimi quoad viveret ac doctissimi viri D. *Stephani Tolnai*, S. S. Theologiae in Collegio Reformatorum Claudio-politano Professoris, mox ibidem in Ecclesia Pastoris, ac Tractuum Kolos et Kalota-Szeg Senioris vigilantissimi, Medici secunda praxi laudatissimi, etc. Cui Singularis Dei benedictio, lege quadam ortus addicta quum esset, post ingenuam Parentum honestae s (hij.) Patris quidem Circumspecti D. Johannis Séllyei Civitatis Tolnensis olim Judicis primarii, Matris autem D. Helenae Gergely, educationem, inde a teneriore aetate, cultus Artium quae Liberales nuncupantur, arridere coepit; ut qui Earum castis manibus formari in dies, ac ex informi quae nulli non adnascitur ruditate elimari, in votis unice haberet. Nec summa votorum lusus est; excultis enim foeliciter in Schola Patria Studiorum Elementis, solidioris doctrinae venam quaesiturus, primum quidem in Schola Ecsedina, dein Varadina tunc florentissima, se totum Musis consecravit, quarum jugi cultu eousque Mentem libatam ex fonte Divinitatis perfecit; ut Juvenis adhuc et ex ephelis vix egressus, Provinciam Ludi-Magistri in Szalonta cum laude obiret. Sed nec dum satur quaerendae eruditionis, Almae Saros-Patachinae

factus est Alumnus, et mox ob praeclaras animi dotes ibidem Senior constitutus, Rector vocatus est Scholae in Tarczal; atque inde ad lautiorum Studiorum messem colligendam, in Exoticas promotus est Academiae. Redux divite Scientiarum omne genus penu in structus Anno hujus Sec. 62. Sacrum obivit Ministerium in Kézdi-Vasárhely. Anno 65. communi Procerum Regni voto Professoratum in Coll. Ref. Claudiopolitano habuit sibi oblatum, quo per annos plus minus 20. cum laude functus, Ecclesiae ibidem florentissimae Ministerio est admotus, ac denique Senioratu Tractuum Kolos. et Kalotaszeg honoratus. In magno apud quosvis pretio habitus tum ob raras quae Virum Dei decent Virtutes, tum ob singularem qua multis profuit medendi peritiam: donec post recurrentes subinde infirmitates, cachexia primum laborare incipiens, dein affectus pleuritide ac mox insequente diarhaea, animo forti et ad extrema jam dudum excubante, adeoque resolutio ac imperterrito, Supremum Diem suum in fide Jesu Salvatoris clausit. Relicto Ecclesiae, Collegis, Conjugi, Liberis, bonisque omnibus tristi argumento, suique desiderio. Die 25. Martii, hora 4. matutina. Anno MDCXC. Aetatis suae 60.

Olim Praecept. dein Collegae Samuel Sz. Némethi, Professor; Stephanus Zentelki, coll. senior; Valentinus K. Papolczy, coll. Al.; Andreas Hadadi, Coll. civis et p. t. Parvistarum Praeceptor; Martinus Hunyadi C. A.; Josephus Gyalai, C. C.; Stephanus Marusi, C. C.; Johannes P. Margitai C. C.; Georgius Zoványi, C. C.; Josephus Kurtány, C. C.; (hij. . .) us Sámsondi coll. c.; Paulus P. Viski, c. c.; Johannes B. Hunyadi, c. c.; Andreas B. Hunyadi, c. c.; Georgius Pongrácz, Nob. Log.; Michael Katona, Nob.; Paulus Katona, Nob.; Stephanus Csengeri, Neutralista; (Egy darab le van szakadva az ívből alul.)

Pataki István.

Immortale Decus magnae eruditionis gloria inclyto nomini etiam post fata superstiti, Praeclarissimi dum viveret ac Celeberrimi viri, D. *Stephani S. Pataki*, Celsissimi Principis ac Domini D. Michaelis Apaffi II. h. t. Ephori dexterrimi per multos retro annos in Colleg. Reform. Claudiop. Lingvarum, Philosophiae, mox SS. Theologiae Professoris acutissimi, facundissimi, etc. etc. Qui natalibus suis, et in se quidem claris, gloria Virtutum, ad quas natus Eum ad ardua Spiritus animabat, mox inde a nascente aurora eousque affulsit; ut non tam Sibi Genus et Patriam, quam Se Generi et Patriae ornamento futurum ostenderet. Vix enim explicato aetatis suae vere, praecoci fructu studiorum ad miraculum usque excultorum commendatus, raro et singulari eo tempore exemplo, ex Ephebis vix egressus, dignus est habitus, qui in Patria Alma Sáros-Patachina, Praeceptor Eloquentiae crearetur: mox post edita Divini plane ingenii documenta, liberali sumptu Incomparabilis dum viveret Herois, Per-Illustris ac Magnifici D. D. Dionysii Bánffi, etc. in Academiae Foederati Belgii promoveretur: unde Redux scientiarum omne genus apparatus instructissimus, primum lingvarum et philosophiae: dein SS. Theologiae in Colleg. Reform. Claudiop. Professor vocaretur. Et eo munere singulari dexteritate et notabili studentium emolumento, spatio XX. annorum functus, frustra

obnitate Discipulorum voto, unanimi Procerum Regni consensu, institutioni
Celsissimi Principis adolescentia, fausto omine altius in dies surrectura,
documento est. Aliis quoque in negotiis, qua Politicis, qua Ecclesiasticis
prudenter et dextre moderandis, quantum valuerit, attestantur singulares
animi Ejus dotes, quibus cunctos in amorem, desiderium et admirationem
Sui rapiebat; atque inter Viros eloquio disertos, judicio graves, ingenio
acutos, facundia svaves ac gratos, experientia rerumque gerendarum usu
celebres, nomen ferebat. Donec invadente Febri putrida, valetudinis (qua
antea fere prospera gaudebat) primam vim illatam passus; atque recurrentibus
subinde variis symptomatibus debilitatus; ad extremum Febri
pestilente lethaliter affectus) animam in firma spe Deo servatori, cujus
fidem se servum probavit, aculeum mortis vix persentiscens, commendavit:
relicta Patriae, Ecclesiae, Aulae Principali, Familiae, bonisque cunctis,
magna doloris copia, nec minori Sui admiratione ac desiderio Die 2.
Januarii. Anno 1693. Aetatis suae LII.

Olim Praecept., dein Collegae Samuel Szath. Némethi Prof.

Olim Praeceptorum Georgius Batai, M. E. Ref. Claud.

Olim Praeceptorum Michael. T. Tsepregi in Coll. R. Cl. Prof. alter.
Nicolaus Kis de M. Tótfalu Art. Lit. Mag.

Praeceptorum quondam Michael Hadadi Ecclesiastes.

Praeceptorum olim Casparus Boros Ecclesiastes.

Praeceptorum suo Stephanus Lengyelfalvi, Coll. Senior et p. t.

Elog. Praec.

Joannes Gyarmati.

Elias D. Bölöni Coll. Contra Scr.

Martinus B. Gyalai Coll. Civis.

Andreas K. Gyalai Coll. Al.

Andreas Hadadi " "

Martinus Hunyadi " "

Georgius Deési.

Joannes Szilágyi Coll. Al. et p. t.

Pr. Poet.

Petrus Szilágyi Coll. Al.

Paulus Divini Coll. Civis.

Josephus Veszprémi Coll. Civis.

Joannes Sz. Radnótfái Coll. Al.

Joannes P. Margitai Coll. Al. p. t.

Etym. Praec.

Franciscus Soós Coll. Al.

Martynus Varallyai Coll. Al.

Georgius Zoványi Coll. Al. p. t.

Synt. Praec.

Joannes Némethi Coll. Al. et p. t.

parv. Praec.

Josephus Kurtány Coll. civis.

Sigismundus Balog Coll. al. et p. t.

Rud. Praec.

Joannes Sz. Mihályi Coll. civis.

Paulus Viski " "

Petrus Csengeri Coll. Al.

Petrus Laki Nob. in Colosv.

Franciscus Ujhelyi Nob. Polit.

Batai György.

ΑΘΑΝΑΣΙΑ, quam Beato e vivis excessu Ipso die Athanasio
sacro Ingressus est Clarissimus ac Doctissimus D. *Georgius Batai*,
Minister Christi in ecclesia orthodoxa Claudiopolitana fidelissimus,
Dioecesium Kolos et Kalota-szeg notarius juratus, etc. Fatorum indulgentia,
Natus ex honoratis Parentibus, Patre quidem, p. m. Clarissimo ac Doc-
tis. D. Georgio Batai, inter alias, quarum ministerium laudabiliter obivit,

Ecclesiae Orthodox. Claud. Antistite dignissimo; Matre vero Nobili, ac Honoratissima D. Elizabetha Mara, Matrona exemplari. Fatis ita jubentibus, dum tenellus esset, Patre Orbatus, et pupillorum choro Accensus, iisdem ita disponentibus, Matre ad secundas Nuptias transeunte, cum Generoso quondam ac Nobilissimo D. Johanne Pólyk de Várad etc. Illum non tam Vitricum, quam Patrem Nactus, ab Eodem, et liberaliter Educatus, et artibus, quae liberales vocantur, ac scientiis excolendis, Consecratus est. In quibus, crescente aetate, non mediocres Faciens progressus, Albo Civium et Alumnorum Illust. Coll. Reformatorum Claud. Inscriptus est. Anno 1679. atque Ejusdem Collegii Senior Creatus, A. 1684. Mox post edita praeclarae indolis specimina, liberalitate Ecclesiae Orth. Claud. partim, Vitrici, Parentis instar providi, in Academias Foederati Belgii Expeditus A. 1685. Unde studiorum cursu singulari assiduitate confecto, variarum scientiarum penu instructus, A. 1690. Redux, ad relevanda solitariae vitae taedia, resque suas familiares melius ordinandas, Matrimonii vinculo Implicitus est, A. 1691. delecta sibi conthorali, Nobili ac pudica Virgine, D. Susanna Zalanyi. Eodem Anno, tanquam Alumnus, ministerio Ecclesiae Reform. Claud. Admotus, quo cum laude, per sexennium, et quod excedit, Functus, sub finem Anni proxime lapsi —97 invalescente in dies Phtysi, quae Illum Juvenem adhuc invaserat, eursum ministerii abrumpere coactus fuit, debilitatus sensim, et clinicus, omnique succo et spiritu exhaustus, post continuos plus minus novem Mensium dolores, et varia symptomata, subinde recurrentia, ac omnem medicorum artem eludentia, A. 1698. Sept. 11. die memorabili, placide in Domino, cui Se fidelem servum praestitit, Denatus, Anno aetatis Suae currente 36. Relicto Sui desiderio, et justo doloris argumento, Ecclesiae, Collegis, ac praeprimis Conjugi moestissimae, cum qua placide vixit, ac liberis, Elizabethae, et Georgio, quos orphanos reliquit; minores adhuc et suae orbitatis inscios.

Ab aetate tenera Conjuncto, studiorum, Lucubrationum et peregrinationum, Socio fideli et svavi; Dein in opere et messe Domini Conservo, Symmistae et College honorando . . . Michael T. Tsepregi. Servus Christi in Eccl. Orth. Ref. Claudopolitana.

Josephus Almási, Coll. Senior.	Michael Teleki Coll. Alum.
Johannes Dömsödi, Coll. Contra-	David Tordai „ „
scriba et p. t. Praec. Sacrae Poeseos.	Michael Szigethi Coll. Alum. et p.
Michael Udvarhelyi, Coll. Alumnus.	t. Praec. parv.
Stephanus Mérai, Coll. Al.	Johannes S-Pataki Coll. Alum.
Andreas Polgári, Coll. Al. et p. t.	Franciscus Kőrspataki, Coll. Alum.
Etym. Praec.	et p. t. Bibl.
Johannes Dési, Coll. al. et p. t.	Michael Erdödi, Coll. Alum.
Praec. Synt.	Stephanus Bodoki „ „
Stephanus N. Kisari, Coll. Al.	Zacharias Técsi „ „
Gabriel Fogarasi, Coll. Al. et p. t.	Nikolaus Iványos Nob. Publicus.
Prae. Eloq.	Alexander Rhédei „ „
Michael Viski, Coll. Alum.	Michael Rhédei „ „
Michael Uzoni, „ „	Gabriel Nagy „ „

Tótfalusi Kis Miklós.

Exemplar, Viri in emolumentum boni Publici nati atque animati. Quod, visendum exhibet, vel in ipsa mortis imagine, Praeclarissimus ac industrio labore cultissimus D. *Nicolaus Kis M. Tótfalusi*, Magister Artis Literariae in Transilvania, Sculptoriae videlicet, Fusoriae, etc. necnon ipsius Typographiae Praeses, dum viveret, accuratissimus ac strenuissimus. Quem (Parentibus licet tenuioris fortunae Natales suos debuerit) melioribus auspiciis, provida benigni Numinis cura, praestantiora Ipsi reservante, mox inde a cunis tam ardens ardua moliendi incessit spiritus; quo superatis omnibus isto in conatu difficultatibus, nihil eorum omitteret, quibus pium ac honestum, quo intus agebatur propositum, prosequi viriliter, tandem feliciter exequi posset. Excussis enim mox sordibus Patriis, pulverem domesticum cum pulvere Scholastico commutare incipit: prima literarum fundamenta ponens, in Schola apud Rivulos Dominarum, isto tempore celebri. Mox, recumbens in sinum Almae suae Matris, Ill. Collegii N. Enyediensis, uberibus ejus tamdiu lactatur ac nutritur in dies, quoad Humanioribus literis, castigatioribusque moribus, prae concivibus suis eoque imbueretur; ut circum ipsam, ut ajunt Matrem suam, jam cum altioribus luctari, atque majora meditari auderet. Nihil dubitans de foelici successu, modo susceptum semel ac sanctum propositum, instanter urgeret. Hoc dum ageret, ne debitum virtuti negaretur praemium, munere primum Senioris in eodem Collegio, mox Rectoris Scholae Fagarasinae augetur. Verum nondum hic sibi subsistendum ratus, praevidens, nihil magis gloriae ac foelicitati patriae, Gentis ac fidei suae Christianae derogare, quam crassum rerum necessariorum ignorantiam, ob defectum rei Literariae: ut huic malo salubriori aliquo remedio occurreret, studio promovendae ac exornandae ejusdem extimulatus, nullam sibi quietem indulgeri passus est; donec exteras, easque Cultissimas aliarum Gentium Officinas inviseret, ac tandem Amstelodami in Batavia, sedem sibi, Artique suae foelicis excolendae optatissimum otium acquireret. Quod ubi nactus est, sub peritissimis Artificum Literariorum manibus (qui licet artem suam studiose celare norint) eoque cum stupore omnium profecit, ut non tam discere, quam Magistris suis Artem Sculptoriam, Fusoriam etc. suffurari videretur: Perque decennem illum commorationis suae cursum, inter sordes ac cineres Officinae fuliginosae, tam acriter institit operi; ut non illum fames, non sitis, non turpis egestas rei pecuniariae, a proposito scopo deterreret ac dimoveret; quin aliis etiam Nationibus integram supellectilem rei Typographicae, Gentique suae dilectissimae amplissimam Sacrarum in lingua vernacula Literarum Bibliothecam adornaret, atque aperiret. Quo comaeatu apud exteros foeliciter adeo instructus, Patriaeque redditus, ut toti Reipublicae Christianae, ita praeprimis Rei Literariae tanto emolumento ac ornamento vixit, ut sane conatus Ejus admirari datum sit omnibus, eloqui paucis; donec lucernae instar, aliis inserviando prorsus consumeretur. Flagrantissimum enim illud desiderium ac zelus, quo in bonum Publicum ferebatur, cum nullam ei permitterent animi remissionem, nequidem eam, quae ad vitam, valetudinisque curam, semper et ab omnibus necessaria fuit iudicata;

factum est, ut suum corpusculum, coeteroquin etiam debile, et Melancholici temperamenti Hypochondriacis passionibus magis atque magis redderet obnoxium; quas labentibus temporibus sensim secuta est membrorum omnium atque artuum universalis Resolutio seu Paralysis: Superstitibus tamen animi vigore et sensuum integritate, sed impedita nonnihil vocum articulata pronunciatione. In quo statu etiam constitutus, eam Familiae ac boni Publici curam gessit, ut ex hac infirmitate sua (quacum totis tribus annis et quod excedit colluctatus est) neque Illa sollicitudinem nimiam, neque Hoc defectum ullum paterentur. Usque dum vi morbi insuperabilis, tandem fractus ac victus, novissimum suum, quem Sol aliis aperuit, Ipse sibi clauderet diem, in ipso fere Aequinoctio, Claudiopoli, Anno Aerae vulgaris 1702. die 20. Mensis Martii, hora 7. mat. Aetatis vero 52.-do. Quo, Lectissimae ac ad extremum usque habitum Sibi fidissime Conjugi, Nobili ac Generosae D. Mariae Székely, tenellisque Filiabus Judithae et Annae, dignam commiseratione orbitatem; Dulci vero Patriae, Ecclesiae, Amicis, bonis denique omnibus, nonnisi anxium Sui desiderium reliquit.

Michael T. Csepregi Minister Verbi Dei apud. Ref. Claud.	Johannes Miklósvári Coll. Al.
Georgius Briccius Vizaknai Med. Doctor et Excell. Gubernatoris Corporalis Physicus.	Samuel Csávási Coll. Civis.
Franciscus Köröspataki, Coll. Senior.	Nicolaus V. Tholdi Coll. Al. p. t. Praec. Parv.
Steph. D. Bodoki Coll. Contr. et p. t. Praec. Eloqu.	Michael Harasztosi Coll. Al.
Andreas Vizaknai, Coll. Alumn. p. t. Praec. Synt.	Michael Tétsi Coll. All.
Andreas N. Bihari. Coll. Al.	Moses Székely Nob. Rhet.
Zacharias N. Tetsi » »	Alexander Rhédei Nob. Publ.
Johannes Szarvadi » »	Michaeli Rhédei Nob. Publ.
Franciscus Vaji » »	Franciscus Rhédei Noc. Poeta.
Michael Martonosi Coll. Al. et p. t. Praec. Etym.	Franciscus Szegedi Nob. Publ.
Matthaeus Baczoni Coll. Al.	Thomas Jura Nob. Publ.
Paulus T. Csengeri » »	Jacobus Fekete Artis Typogr. Cultor.
Benjamin Almási Coll. Al. et p. t. Sac. Poes. Praec.	Michael Nemeti » » »
Andreas K. Daróczy Coll. Al. p. t. Praec. Rud.	Samuel Pap Telegdi Artis Typogr. Cultor.
	Michael Heltzdörffer Artis Typogr. Cultor.
	Franciscus Cs. Miskolczi Artis Typogr. Cultor.

Csepregi Turkovics Mihály.

Austeritas factorum Singulari documento demonstrata, in morte praematura Viri desideratissimi, Reverendi ac Clarissimi D. *Michaelis T. Csepregi*, In Ecclesia Reformatorum Claudiopolitana Ministri verbi Divini, ob insignem qua pollebat Elocutionis vim, disertissimi; Pastoris animarum vigilantissimi, zelosissimi; etc. Qui, sibi destinatam hujus vitae Stationem, fausto Numinis auspicii ingressus, ortum traxit minime obscurum, a Paren-

tibus meritaе existimationis: Patre puta, sibi cognomine, Generoso D. Michaele Turkovitz Csepregi, Centumviro in hac Urbe Consultissimo ac honoratissimo: ac praeprimis, Celsissimo illa tempestate hujus Patriae Principi, D. D. Michaele Apafi b. m. ob probatam fidelitatem intime accepto; Alma vero Genetrice Generosa ac exulta Matrona D. Margaretha Agoston, Anno 1663. Quorum provida ut decebat sollicitudinē, pioque quo in illum ferebantur studio, exactis rudioribus annis, ut cum robore corporis; simul animae dotes, quas ipsi natura larga satis manu contulerat, laetum caperent incrementum, humanioribus literis, at moribus castigatio-ribus imbuendus, Scholae Reformatorum Claudiopolitanae traditur: Ubi post aliquod tempus, Scholastici pulveris ac institutionis constrictioris pertaesus, Stationem hanc, alia commutare cogitat. At mox sano ac prudenti Cognatorum suorum consilio resipiens, ad interrupta aliquandiu studia recolenda, eo flagrantiori revertitur animo, quo remissiore ea tractare ac prorsus posthabere ante coeperat; indefessa veluti sedulitate, jacturam male perditū temporis, si non vindicaturus, saltem compensaturus. Nec conatui meliori defuit, quem spe praeceperat eventus; citato enim mox cursu ad eum proficit gradum, quo Albo Studiosae Juventutis Majorum suffragio, inscribi mereretur, Ao 1680. Die 23. Dec. In cultura Artium Liberalium ad altiora eum in dies evehentibus fatis: Quoad Illustrissimi ac Maximi in hac Patria illo tempore Herois, liberali munificentia, majoris adhuc in studiis profectus gratia, ad Inclytas aliarum Gentium Academias promoveretur. Hic divite Scientiarum mercatura instructus, istoque cum apparatu, post quadriennem peregrinationem dulci Patriae redditus, Ao. 1690. cum votivo multorum, Moecenatum cumprimis suorum applausu excipitur, et mox Anno vertente 1691. Die 10. M. Sept. suffragiis Illust. Patriae Patrum ac Curatorum Eum invitantibus, Professioni Philosophicae ac Linguarum Orientalium, in Collegio Reform. Claud. solenniter inauguratur: delecta Anno insequente 1692. 8. M. Mart, in individua (sed proh dolor dividua, imo jam divisam) vitae Conjugalis Sociam, honorata ac pudica Matrona, D. Maria Samsondi, nunc ex omine nominis *Mari Amaritudinis*. Hanc spartam sibi creditam, ubi fere per quadriennium, cum emolumento rei Scholasticae adornasset, mutatis Illustr. Regni Procerum, necnon Ecclesiae Refor. Claud. votis, ad Ministerium verbi D. e Schola in Ecclesiam evocatur, Ao 1695. 17 M. Jul. Quas partes Servi in Domo Domini fidelis, quam strenue per annos 8. mensesque aliquod superfluos impleverit, anxia multorum suspiria ac desideria loquuntur: Donec praeterita tempestate autumnali, vindemia in territorio nostro peracta, non sine fatali de se praesagio, dum in excidio vitium quarundam occuparetur, ipse quoque veluti praecox aliquis racemus, a vite Ecclesiae nostrae praecideretur, et in torcular probationis Divinae, pressus multiplici aerumnarum mole, quo fragrantio-rem coelum versus spiraret odorem, conjiceretur. Prima enim M. Nov. die Febri correptum lethali, violentasque vomitiones saepius provocante, mox Colica biliosa, cum pertinaci ac diuturno Obstructionum satellitio invadit, prosternit; ac ut prorsus deiceret, agmine Convulsionum Epilepticarum ac Deliquorum multis vicibus

advocato; novissime autem supervenientis sensim omnium membrorum atque artuum Paralysaeos, graviorem in eum fecit impetum. Quam post semestrem cum tot belluis luctam, tandem secuta est placida mentis et corporis in Domino Analysis Ao 1704. Die 13 M. Apr. hora post quadr. 11 diurna. Ao aetat. 41. exacto. Quo suo a nobis discessu, Coniugi tenerrime dilectae, post duo decennalem ac menstruam cum hebdomade, eamque svavem ac delicatam cohabitationem, susceptisque ex ea numerosis casti thalami pignoribus (primogenita, Anna coelitibus adscripta; reliquis nondum Paterna cura ad maturitatem educatis) Rebecca charissimae, Michaeli, Francisco, Petro ac Mosi in cunis adhuc vagienti; Fratribus agnatis, imprimis impense sibi dilecto D. Samueli Csepregi, vix funeris Fraternali conscio, Cognatis atque Affinibus pergratis, in functione Collegis conjunctissimis, Gregique Domini quem pavit, Ecclesiae Refor. Claud. Amicis fidissimis, Patronis, Moecenatibus, Fautoribusque observandissimis, justum acerbi luctus ac commiserationis argumentum praebuit.

Paulus Divini, Pastor Ecclesiae	Michael Szólósi Coll. Civis.
Claud. Ref. Sax.	Paulus Zalányi » »
Andreas N. Bihari p. t. Coll. Senior.	Samuel Seres » »
Michael Tétsi, Coll. Assessor.	Steph. Tokai » »
Johannes Köpeczi » »	Paulus Sz. Mihályi Coll. Civis.
Gabriel Diószegi Coll. Alum.	Thomas Mogyorósi » »
Steph. K. Daróczi Coll. Al. p. t.	Michael Sz. Némethi » »
S. Poes. Praec.	Paulus Vadkerti » »
Joh. Viski Coll. Al. p. t. Praec.	Sigismundus Mohai » »
Synt. et Bibl.	Georgius Füzéri » »
Josephus Deáki Coll. Al.	Georgius Kalnai » »
Nicolaus Jenci Coll. Al. et p. t.	Johannes Vári » »
Praec. Rud.	Georgius T. Csepregi (Frater) Nob.
Michael Bányai Coll. Al. et p. t.	Publ.
Praec. Parv.	Sigismundus Ujhelyi Nob. Publ.
Steph. Bagosi Coll. Al. et p. t.	Steph. S. Pataki Nob. Eloq. Cult.
Praec. Etym.	Ladislau Luczai Nob. Poeta.
Samuel Radi Coll. Al.	Josephus Samsondi Vice-Jud. Com.
Petrus P. Rátkai Coll. Al.	Colos.
Mathias Bányai Coll. Civis.	

II. Szathmárnémethi Mihály.

Portus Aeternum Duratvrae Quietis. Ad quem Post impleta fidelis servi munia Praematura morte vivis ereptus. citato cursu appulit Clarissimus ac Doctissimus D. *Michael Szathmár Némethi*, Philosophiae, et Lingvarum S. S. Hebraicae, ac Graecae, in illustri Claudiopolitano Reformatorem Collegio Professor solidissimus; etc. — Qui Fatorum liberalitate, ab ingenuis ac honestae sortis Parentibus ortus in oppido Szathmár-Némethi; provida Eorundem cura, mollibus adhuc dum pueritiae annis, cultui Artium Liberalium devovetur: jactis itaque foeliciter studiorum fundamentis in

schola patria, annos ingressus adolescentiae, majoris profectus gratia, Collegium Reformatorum quod est Claudiopoli, salutatur A. 1683. ac mox, post edita praeclari ingenii specimine, primum Poeseos, dein Rhetorices publicus Praeceptor, constituitur. Quibus muniis, sub decursu aliquot annorum cum laude functus, quum in dies raris cultioris ingenii dotibus inclaresceret, ac majora de Se promitteret, ad reportandam uberiores studiorum messem, liberali Patrocinio, Excellentissimi quondam D. D. Georgii Bánffi Transsylvaniae Gubernatoris etc. in Academias Foederati Belgii promovetur, A. 1692. Ubi triennio singulari cum industria, et cultu variarum Artium exacto, Redux in Transsylvania, scientiarum omne genus apparatu instructissimus, A. 1695. a praedicto D. D. Gubernatore, sacris Aulicis praeficitur. Sed cum exerendae eruditioni Suae latior deberetur campus, et ampliore virtutes Ejus repraesentandae essent mercede, non obstante Patronatus jure, ex consensu Excell. Gubernatoris in Collegio Reformatore Claudiop. Philosophiae et Linguarum SS. Professor inauguratur, A. 1696. Quam nactus spartam, illam pro virili ornare, atque Discipulis fidei ac curae Suae commissis, singulari cum utilitate per Ann. XII. praeesse non destitit. Rebus domesticis consulturus, variis interea exercetur fatibus: vinculo enim matrimonii implicitus, illud saepius, abruptum, ac mox innovare cogitur. Ducta primum in vitae ac curarum sociam Nobili quondam D. Catharina Szalai, cum Quae non nisi spatio anni ad cohabitandum concessa, Illam ex variolis et infelicis Partu, simul cum Prole amittit, A. 1697. Pertaesus molestiarum viduitatis, secundo matrimonii foedere jungit Sibi, Nobilem quondam D. Sophiam Gébely, A. 1698. Quae mox in Phytysin incidens, et cum ea magno rerum familiarium detrimento diu conflictata, atque tandem confecta, rursus Illi taedium viduitatis parit A. 1702. eo acerbius, quod et tres liberos ex Illa susceptos amitteret. Ita ad solitariam redactus vitam, quum illius molestias ferre nequiret, ad relevandos dolores toties repetitos, de novo cogitat matrimonio: atque tertio conjugali vinculo unit Sibi Nobilem et Honoratissimam D. Christinam Pataki, Celeberrimi quondam ac Clar. D. Stephani Pataki, Viri in Transsylvania magni nominis Filiam A. 1703., cum qua per annos VI. et quod excedit placide vixit; ac ex Ea susceptos tres liberos, Rebecam, Annam, Johannem minorenes, ideoque orbitatis suae nondum conscios, cum Matre nunc vidua superstites reliquit. Tam variis exercitus fatibus, accedente insuper multiplici temporis moderni molestia, quum crebris laboraret infirmitatibus, ad extremum ex insuperato Dysenteria vexari incipit; cujus doloribus per XIV. dies patienter toleratis, quum extrema Sibi imminere praesagiret, Se animo forti et resolute ad aeterna disponit et animam Deo Redemptori, Cui fidum Se depositarium praestitit; in firma spe commendat: atque ita mortalitatem hanc cum beata immortalitate commutat A. 1709. Aetat. Suae circiter XLII. die Septemb. Festum S. Michaelis proxime antecedente, hora XII. meridiana. Relicto Ecclesiae, praeprimis Collegia notabili damno, Coniugi moestissimae, et Orphanis justo doloris argumento; Collegae, Affinibus, Confratribus, Amicis, Sui desiderio.

Thomas Mogyorósi h. t. Coll. Senior.	Andr. Budai	Coll. Civ.
Josephus Csernaton, Coll. Assessor.	Mich. Illyefalvi	» »
Stephanus Kőrösi, Coll. Ass. et S. Poes. Praec.	Stephanus Pataki	» » (Affinis)
Josephus Vekei p. t. Praec. Synt.	Stephanus Mezei	» »
Georgius Deesi Coll. All.	Andreas Tetsi	» »
Johannes Remethei, p. t. Praec. Eloq.	Mich. Martonosi	» »
Gabriel Varadí Coll. Al. et p. t. Praec. Ety.	Joh. P. Baczoni	» »
Michael Fűzesi Coll. Civ.	Georg. Colosvari	» »
Mart. Viski p. t. Praec. Rud.	Martinus Baczoni	» »
Steph. Zalányi C. C. Praec. Parv.	Joh. Viski	» »
Michael Baczoni Coll. Civ.	Mih. K. Vásárhelyi	» »
Stephanus Dalnoki Coll. Civ.	Paulus Viski	» »
	Mich. Ujvarosi	» »
	Greg. Zalányi	» »
	Georgius Vitéz Nobil. Orat.	
	Petrus Laki Nob. Publ.	

Szathmárnémeti Sámuel.

Monimentum Aeternitati Sacrum. Nomini, magni Dei viri, profunda theologica, philosophica, philologica eruditione et historica peritia; longa rerum experientia, singulari ubique et in omnibus Prudentia, Dexteritate, Consilio, Clarissimi et Celeberrimi viri, Domini *Samuelis Szathmár-Némethi*, in Illustri Reformatorum Collegio Claudiopolitano, primum Philosophiae, Lingvarum Orig. Hebraicae et Graecae; tandem SS. Theol. et Historiarum Ecclesiasticarum Professoris, perspicui Sacrarum Script. Interpretis; Ejusdem Collegii per triginta et quatuor Annos Rectoris prudentissimi, Patris benignissimi. Cui origo data nascendi, in Libera Regiaque Civitate Szathmár-Némethi, Anno 1658. die 10-ma Augusti, ex Parentibus Nobilitatis non minus, quam honestatis fama conspicuis; Patre quidem Generoso ac vere Nobili Viro, Domino Martino Soos Szabó Tyrnaviensi; Liberae Regiaeque Civitatis Szathmár-Némethi Senatore, propter Legationes pro bono publico ad Augustam Aulam Viennensem varias omnibus claro et charo; Matre autem Generosa Domina Elisabetha Udvarhelyi. Quem quamprimum aetas tulit, laudati hi Parentes, Scholae Patriae ad Ingenium Ejus excolendum et virtutes Ipsi innatas explicandas admovent: ubi in tenera adhuc aetate tam praeclara in Ipso exeruit Ingenii vis et facilitas, ut sub Literatissimorum istius Paedagogaei Praeceptorum moderamine, Clarissimorum nempe Dno Stephano Veszprémi, et Cl. D. Paulo Szentzi, jam Anno aetatis Ejus XV-to Grammaticis, Poëticis, Rhetoricis et Logicis Artibus probe instructus; Religionis Christianae vera cognitione, Lingvarum Origin. Hebraicae puta et Graecae, non mediocri scientia instructus deprehenderetur; majoris tandem profectus spe animatus, in Illustre Reformatorum concessit Collegium Claudiopolitanum, foecundam Studiorum, qua humanitatis, qua pietatis Matrem Anno 1675. Ubi in Studiis partim Philosophicis, partim Theologicis nactus Praeceptores, ut magni Nominis ita profundae Eruditionis Viros, Cl. D. Stephanum Tolnai et Cl. D. Stephanum Pataki, tantum Ducibus

his salutari variarum rerum eruditione praeinstructus et praemunitus erat, ut Studia sua publica cum magno Praeceptorum suorum applausu serio gnaviterque provehens, Ordini licet Togatorum nunquam annumeratus, Concionem tamen sacram ad Populum in publico haberet; sicque ad majora Divina Illum duci et sensim formari Manu omnibus conspicendum dabat. Quae divina effecit in Ipso manus, ut ad ampliorem Studiorum Ejus augmentationem Anno 1680. aetatis suae XX-mo Academias Foederati Belgii, Trajectum nempe, Lejdam et Franequeram salutareret; ubi Viros magni Nominis nactus Praeceptores, quales in Philosophicis, Philologicis et Theologicis fecerit progressus, scripta Ejus *de* »Perenni Mentis Duratione« et »Regni Dei Fatis« satis testantur. Cursu tandem studii Academici absoluto, magno cum omnium desiderio Patriae suae redditur charissimae, mox ex Consensu et mandato Inclyti Status Refor. in Transylv. Philosophiae et Lingv. Orig. Hebraicae et Graecae Professor in Ill. Reform. Collegio Claudiop. denominatur, Anno 1683. Quo quidem in munere Divinitus Illi deman.ato, qua fide, qua industria spartam sibi concessam exornaverit, loquuntur suggestus varii et Chate-drae huic etiam rei originem debet »Metaphysica Realis de Deo, Mente et Corpore«; et »Moses explicatus. Tandem Anno 1693. ex Communi Illustrissimorum Regni Transylvaniae Consiliariorum et totius Aulae Principalis consensu, Ephorus Celsissimi Principis Transylvaniae, Domini, Domini Michaëlis II. Apafi denominatur; qua in statione, dum singulari cura, vigilantia et modestia, omnibus Regni Proceribus, imprimis Celsissimi Principis se acceptum et gratum, Juventutemque suam Scholasticam commendabilem reddidisset; tandem ad suos, dictum in Collegium Anno 1695. redit, ac Professor SS. Theologiae denominatur. Hac autem in Vocatione sacrorum primum Verborum Hypotyposin suis praeformat; variando tandem labore, modo SS. Literas clarat, Prophetias sanctorum Prophetarum, Danielis, Zachariae, Malachiae; Epistolas S. Pauli ad Hebraeos, et unicum S. Judae, Commentario Theoretico-Practico donavit, modo Orthodoxae Fidei vindicem agit acerrimum, ubi difficiliora S. Literarum Loca vindicat; modo obsolatus temporum lapsu Antiquitates eruderat, Historiam nempe Ecclesiasticam a Conditu Mundi usque ad exitum superioris seculi enarrat; adjuncta his omnibus sanctimonia vitae Theologo digna, infucata gravitate, convenienti modestia, prudenti tam rerum gerendarum, quam commodae oportunitatis circumspectione. Per haec omnia factum, ut honorificum Eruditorum Judicium meritis, a Magnis per Hollandiam et Germaniam Viris coleretur et laudaretur; a Proceribus et Patriae Patribus omnibus et singulis, impense honoraretur; numero, meritis et gradu Discipulorum magnus ubique Doctor celebraretur. Quodt enim Ejus prodierunt Disciplina Ministri, diversarum in Transylv. et Part. Regni Hung. Ecclesiarum, quis hoc exacto numero recensere valet? quot Rectores et professores Collegiorum et Scholarum? Hunc in Ill. Colleg. Ref. N. Enyed. Philos. et Ling. S. Professor Ordina Praecept. agnoscit; Hunc in Ill. Ref. Coll. Albensi; Philos. tandem SS. Theol. Professor Doctorem veneratur; Hunc in Ill. Ref. Coll. Claudi. Philos. et Ling. Orig. primum; tandem SS. Theol. Profess. moestus

Patre et Praecept. clamat: Hujus tanquam Praecept. est memor Celebris Lycaei Szigethien. in Marmatia Professor. Placuit interea supremo omnium Nostrum Rectori; moeroris et acerbi doloris diverso Argumento Illum premere Anno enim 1710. furente hac etiam in Urbe dirae Pestis contagione, Filia Ejus unica, Virgo lectissima D. Maria Némethi, in vivis esse desiit; Tandem Anno 1715. 11. Decemb. vitae suae Socia D. Maria Viczei, casum notabilem et fortuitum secuta morte privatur. Variis ergo ille laboribus jam enarratis, moeroribus et diversorum genere morborum fractus; Arthritidem, cui saepius in vita erat obnoxius, partim antecedentibus, partim concomitantibus; accedente tandem intemperie ventriculi biliosa appetitum prosternente, et fastidium ciborum pariente communi Medicorum termino, Anorrexia; orta ex Chylificationis sufflamine, dependente partim a seriis cogitationibus, ob aetatem senilem ingravescentibus, partim a depravatis ventriculi humoribus, succum nerveum vel non admittentibus, vel corruptentibus: cum itaque appetitu prostrato, nihil vel parum summeret alimenti; imminutis sensim spiritibus animalibus, ad corporis agilem motum necessariis; totum Ejus corpus langvor occupat et debilitas. Tandem Rebus suis Domesticis, prudenter et sancte pro consolatione Ecclesiarum, Collegiorum et Scholarum dispositis; placide in Dno A. 1717. die 17. Dec. hora 6-ta matut. ex Nocte hac cimmeriis obducta tenebris ad aeternum duraturam transiit Lucem; aetatis Ejus LX., Professoratus Publici XXXIV.

A Francisco Soos, olim Disc. nunc. eccl. Ref. in Transylv. Superintendente; P. E. R. Claudiop.

A Matthaeo J. Bacsoni.

Josephus Deáki, alter Ministr. in Eccl. Ref. Claud.

Stephanus K. Gyalai, p. t. Coll. Senior.

Georgius Szoboszlai, nuper Coll. Contr. ex itin. Acad.

Samuel Makai, p. t. Coll. Contrascriba.

Martinus M. Kibédi, Coll. Assessor.

Samuel Pataki Coll. Assessor.

Franciscus T. Tsepregi Coll. Al. et p. t. Praec. Sac. Poes.

Michael S. R. J. Comes Teleki de Szék Junior, SS. Theol. et senioris Philosophiae cultor.

Adamus S. R. J. Comes Teleki de Szék sac. Poes. Cult.

Josephus Rédei, Nobilis, Eloqu. Cult.

Nicolaus Was de Czege Eloqu. Cult.

Közli: ZOVÁNYI JENŐ.

JÁSZAY PÁL NAPLÓJA.

— Ötödik közlemény. —

8. *Kedd.* Délig Diplomát írtam, délután leginkább a Menszárosné unszolására által mentem lóháton Regmeczre, de Lacziékat, a kik még Ujhelyből haza nem jöttek, onthol nem találván, egyenesen visszatértem; este a V. Ispánék is haza jöttek Németiből; vacsora után Just olvastam. Reggel hó szállongott, egész nap nagy olvadás, lágy s sáros idő.

volt. NB. Az öcsémtől levelet kaptam, melyben írja, hogy a pénzt valami módon elvesztvén, mennél előbb küldjek neki valamit; de a Hajdú beszéde szerint még Hétfőn elutazván Lengyelország felé, nem tudom, mi módon tehetek eleget kérésének.

9. *Szerda.* Egész nap Just olvastam s Diplomát írtam; estve 9—11-ig ismét Just olvastam. Délbe beszélgették a V. Ispánék az asztalnál, hogy Semsey Lajosné a főispán báljában meghűtvén magát, megholt, s ugyanazon bálból Antóny 30 narancsot elzsebelvén, a főispánné utána írt; a mi egyiktől sem nagyon szép volt. Lány, délután szép tiszta idő volt.

10. *Csütörtök.* Reggel 8—9-ig Just olvastam, 9—12-ig Diplomát írtam; egész délután s estve is 11-ig Just olvastam. Ködös, délután esős idő volt.

11. *Péntek.* Délelőtt s délután 4 óráig expediáltam, prothoculláltam s pecsételtem. Estve vacsora előtt az öcsémnek levelet írtam Kassára, 5 pengő frtot küldöttem neki. Vacsora után rosszul levén mindjárt lefeküdtem. Egész nap egészségtelen, ködös s lány idő volt.

12. *Szombat.* Délig a Thököly életét s más aprólékokat írtam. J. Tamás kiment vadászni; délután a Diaetalis pásquillust írtam. Tamás 4-kor haza jövé, egész estve vele beszélgettem. Reggel jókor a V. Ispán elment Németibe az osztályra. Sűrű ködös egészségtelen idő volt.

13. *Vasárnap.* Délig egy Menszárosnétől kapott német könyvet olvastam. Délbe az ebédnél nagyon rosszul lettem s ebéd után mindjárt lefeküdtem. A Radványi tisztartó feleségestől s vejestől volt itt viziten a V. Ispánnál. Tisztább, szeles idő volt.

14. *Hétfő.* Egész nap azon német könyvet olvastam. Estve az orosz pap volt nálunk vacsorán. Tiszta, de kemény szeles idő volt.

15. *Kedd.* Délig ismét azon német könyvet olvasván, azt el is végeztem. Délután a hideg kilelvén, mindjárt lefeküdtem. A V. Ispán haza jött Németiből. A huszár visszahozta a levelemet, mert az öcsém csakugyan elmarschirozott Lengyelország felé. NB. Reggel korcsolyázni is voltam. Igen szép tiszta, de szeles idő.

16. *Szerda.* Délig a Thököly életét írtam; délután 3-ig Just olvastam, 3—6-ig prothoculláltam és pecsételtem. Vacsoráig Balogh Imrének levelet írtam; vacsora után 11-ig ismét Just olvasgattam. Igen szép tiszta meleg idő volt.

17. *Csütörtök.* Egész nap gyertya gyújtásig a Thököly életét írtam; gyertya gyújtástól vacsoráig ugyanazt dictáltam Joób Tamásnak; vacsora után 11-ig Just, 11-től éjjél után félóráig Ovidiust olvastam. A hidegem elmaradt. Igen szép tiszta meleg idő volt.

18. *Péntek.* Délig a Thököly életét írtam, délután 4-ig a Fáy »Kedvesapongásait« olvastam, 4—6-ig ismét írtam, vacsora után 9—10-ig Just olvastam, 10—11-ig Joób Tamásnak dictáltam a Thököly életét; 11—12-ig ismét Just olvastam. Igen szép tiszta meleg idő volt.

19. *Szombat.* Délig Tamás kimenvén vadászni, magamat lefestetem; délután a Thököly életét írtam, estve felé ugyanazt dictáltam Tamásnak; vacsora után 9—11-ig Just olvastam. Hó felleges, borult idő volt.

20. *Vasárnap.* Délig holmi ideálokat festegettem; délután Tamásnak a Thököly életét dictáltam, estve felé dohányt vágtam és pakoltam Kassára. Vacsora után beszélgettünk. A vacsoránál panaszoalta a V. Ispán, hogy K. Laczi ellene Pozsonyból igen rút levelet írt Sárközynek. Borongós lágy idő volt.

21. *Hétfő.* Reggel megindultam Kassára a Törvényszékekre, délután 5-re beértem; még akkor az estve az atyám is bejövén, vacsoráig nála mulattam. Havas ködös idő volt.

22. *Kedd.* Délig Törvényszékben voltam; délután elmentem az atyámhoz, onnan a Danyi kapitányához, attól visszatérvén, ismét az atyámhoz, s onnat vele együtt Karsa Mihályhoz mentem, ott mulattunk Theatrumig, Szűcs Gyuri is ott volt, 10-ig Theatrumban voltam, többnyire a Balogh Jucziék Logejában mulattam. Pukyné is ott volt. Hideg felszeles idő volt.

23. *Szerda.* Délig rész szerint a Törvényszékben, rész szerint a katona visitációban voltam, rész szerint pedig expediáltam. Délután elmentem Balogékhoz, ott mulattam 5-ig; 5-kor haza jöttem s 6-ig pecsételtem; 6-kor a Bátyám jött hozzám, említette, hogy Katiék ott voltak Miskolczon, s megigérte nekik, hogy utolsó farsangra lemegyen velem Tokajba, onnan pedig Nagyfaluba, de ebből semmi sem lett. Vacsora után Patay Jancsinak levelet írtam Pestre. Hideg felszeles idő volt.

24. *Csütörtök.* Délig Máryt kezdtem volt festeni, de nagyon rossz festéket kapván itt Kassán, abba hagytam s Sessióba mentem. Délután egy darabig prothoculláltam és expediáltam; azután a bátyám hozzám jövén, vele beszélgettem, 6-tól 9¹/₂-ig Theatrumban voltam. Szeles havas idő volt.

25. *Péntek.* Délig Sessióban voltam; délben az atyám s a bátyám nálunk volt ebéden; délután mindig idehaza voltam; néztem, mint kártyáztak Tamásék. Szeles hives idő volt.

26. *Szombat.* Délig a törvényszékben voltam, délután az atyám nálam volt. Kazinczy Laczitól levelet kaptam, s viszont írtam neki, Schihulszky Marinak is küldött egy levelet. 6—9-ig Theatrumban voltam. Itt láttam legelőször Szemere Erzsit Baktárol. Hives szeles, borongós idő volt.

27. *Vasárnap.* Délig templomban voltam; communicáltam is; délután egy darabig Idrányinál versificáltunk, azután a kis Ragályi Ferdivei elmentem Balog Juczihoz, ott mulattam 6-ig. 6¹/₂—9-ig Theatrumban voltam. Szemere Erzsit nagyon szemügyre vettük egynehányan. Egész nap hó esett.

28. *Hétfő.* Délig polgári törvényszékben, délután 3-ig Idrányinál, 3—8-ig az atyámnál voltam, 8—9-ig a Thuróczy-féle pert olvasgattam. Szép tiszta s lágy idő volt.

Márczius 1. Kedd. Délig törvényszékben voltam. Reggel az atyám elment haza; délbe nálunk nagy tracta volt; délután a Bátyám hozzám jövén, itt beszélgettünk 5-ig, 5-kor Balog Juczihoz mentünk, s csak elcsudálkoztam, a midőn a mellékszobába belépén, Darvas Lillácskát ott találtam; a discours többnyire B. S.-ról folyt s más több interessant

dolgokról; 6 $\frac{1}{2}$ -kor Theátrumba mentünk; itt mindjárt felmentem a Lilláék Logé-jába, s ott mulattam a játszás végeig; — épen Katinkát játszották, volt mit hallanom a két leánytól; említettem Lillának, mi van a patvariánk ablakára írva; ő annak, a mint láttam, nagyon örült, s azt felelte, hogy ő is fog nekem valami kedvest mondani; a mi, a mint Juczika annakutána említette, vélekedésem szerint a volt, hogy Katikám azt mondotta néki, hogy soha sem tetszett úgy néki, s nem is fog senki, mint én. Theátrum után tőlök búcsút vevén, haza jöttem s itt beszélgettünk Akhival 11-ig. Tiszta lágy idő volt.

2. *Szerda.* Délig Sedriában, délután 3—4-ig Idrányinál, 4—6-ig a kávéházban s Vigand könyvárosnál voltam. Estve sokáig Pap Danival beszélgettem. Kődös borult idő volt.

3. *Csütörtök.* Délig a Comáromy Sámuel testámentumát másoltam a V. Ispán számára. Délután Balog Juczihoz mentem s ott mulattam 6-ig. 6 $\frac{1}{2}$ —9-ig Theátrumban voltam. Havas idő volt.

4. *Péntek.* Délig Sedriában, egész délután idehaza s Idrányinál voltam. Kődös lágy idő volt.

5. *Szombat.* Délig Sedriában voltam; délután mindjárt Balogékhoz mentem, oda jött Bónis Lajos is Nagyfaluból; 5 óra tájban oda jött Bárczay Gábor feleségestől; később pedig, épen midőn Juczikának, a Fáy Ábrissnak még mostanáig is iránta tartó forró szerelmét igyekeztem példákkal megbizonyítani, belépett maga Ábris. 6-kor theátrumba mentünk mindnyájan, theátrum után pedig hivatalosok lévén, Balogékhoz mentünk vacsorára, s ott mulattunk 11-ig; a portrait-mat Juczika titkon Bónis Lajostól elküldötte Katicskának Nagyfaluba. Baloghné holnapra meghitt bennünket ebédre. Tisztább lágy idő volt.

6. *Vasárnap.* Délig Máryt festettem, délbe Balogékhoz mentem ebédre, ott mulattunk egész délután. Az Ábris dolga nagyon jól folyt a Juczi részéről; 4-kor a Bátyám bizonyos irások miatt haza hivatván, theátrumig idehaza írtam, 7—9-ig theátrumban voltam. Balogh Imrétől levelet kaptam Budáról. Szép tiszta idő volt.

7. *Hétfő.* Délig a Főispán előlülése alatt tartatott közgyűlésben voltam; délután a bátyámhoz, onnat 4-kor véle együtt Balogékhoz mentem, ott mulattunk 6-ig; ott volt Szentimrey Andrásné is a Szúnyogh Jósi testvérjével; 7—9-ig theátrumban voltam. Kődös nedves idő volt.

8. *Kedd.* Délig gyűlésben, délután az atyámnál, estve 7—9-ig theátrumban voltam. Ezen gyűlésben a vármegye reám bizta, *hogy a megye zászlóját és pecsétjét hitelesen fessek le.* Patay Jancsitol levelet kaptam, s theátrum után a választ reá írni elkezdtem. Borult lágy idő volt.

9. *Szerda.* Délig a Comáromy Sámuel testámentumát expediáltam sub authenticó a V. Ispán számára, délután az atyámhoz, onnat vele együtt Balogékhoz mentem; csak maga volt Balog otthon. Oda jött Kordáné is Bárczay Ferencznével. Lágy kődös idő volt.

10. *Csütörtök.* Délig a vármegye zászlóját rajzoltam az árchivumban, az ángáriámat a fő Perceptortól kivettem; délután egy darabig Darvas Tóni volt nálam; annak utána pedig írtam egész 7 $\frac{1}{2}$ -ig

Károlyitól Pozsonyból levelet kaptam; Pataynak a magamét elküldöttem. Vacsora után pakoltam. Szép tiszta idő volt.

11. *Pénteken.* Reggel az atyámhoz elmentem búcsúzni; 50 Rftot adtam neki kölcsön; 9-kor megindultunk mindnyájan Kassáról, 6-ra hazaértünk. Nagyon rossz út volt, úgy annyira, hogy a mi üres szeke-rünket is 6 lónak kellett mindenütt húzni. Változó, délig esős, délután hideg szeles idő volt.

12. *Szombat.* Délig Just olvastam, délután a házunk hideg levén, köpönyegben ledültem az ágyra, s szerencsésen elaludtam 4-ig; 6-ig az írásaimat szedtem össze, 6—10¹/₂-ig a Thököly életét írtam. Szép tiszta napfény, de kemény, hideg szél, s éjjel kemény fagy volt.

13. *Vasárnap.* Délig s délután 3 óráig a zászlót rajzoltam, 3—4-ig a zacskót kötöttem, 7—10-ig a Thököly életét írtam, 5—7-ig Kazinczy Laczival beszélgettem a kert mellett, 10—11¹/₂-ig leveleket írtam. Délutáni 3 óráig szép tiszta napfény volt, akkor elborult; estve hó esett.

14. *Hétfő.* Délig a zászlót festettem, délután az 5 fősz. biráknak írtunk a szegény vágásiak számára szedendő segedelem végett (95 ház égett meg); estve vacsora előtt s után 9-ig Tamásnak dictáltam a Thököly életét, 9—11-ig ugyanazt írtam. NB. A V. Ispánt megkértem, hogy írjon irántam Matkovicsnak, a mit ő meg is ígért. Délig szép napfény; délután sűrű ködös lágú idő volt.

15. *Kedd.* Délig a zászlót festettem; délután az 5 szolgabiráknak írtunk a katonaság iránt. Délig szép napfény, délután esős idő volt.

16. *Szerda.* Délig a zászlót festettem; délután prothoculláltam és expediáltam; estve 11-ig Curtiust olvastam. Reggel a Szakácstól a Török Lajos által kezembe adattatott pert beküldöttem Ujhelybe. Délig szép napfény, délután eső.

17. *Csütörtök.* Délig Máryt, délután a zászlót festettem 4-ig, 4—5-ig prothoculláltam és pecsételtem. Vacsora után 11-ig a Thököly életét írtam. Egész nap szeles változó idő volt.

18. *Péntek.* Délig s délután 3 óráig a zászlót festettem, 3—6-ig a kertben járkáltam, s a kis Laczikával játszottam, vacsora után 11-ig a Dókus László ellopott holmija currentáltatása végett írtunk a szolgabiráknak. Hajnalban s reggel hó esett; délután igen szép meleg idő volt, s a hó mind elolvadt. NB. Kazinczy Geninek haza küldöttem a Kassáról hozott vásznat.

19. *Szombat.* Délig a zászlót festettem; délután expediáltam s Knézsik Lajosnak a tőle vett levélre, s egyszersmind a V. Ispán úr meghagyásából hivatalos levelet írtam. Vacsora előtt a kis Laczikát rajzoltam, vacsora után ujságot olvastam. Reggel 7 óráig eső esett, azután egész nap igen szép meleg idő volt. Estve ismét sűrű eső s hó esett.

20. *Vasárnap.* Délig a zászlót festettem, délután elébb Károlyi Pistának írtam levelet francziául, annakutána pedig a Don Pedro ezredjéhez Lengyelországból jövő 616 ujonczok iránt írtam a Sz. Biráknak. Estve 11-ig Joób Tamásnak dictáltam a Thököly életét. Változó szeles idő volt.

21. *Hétfő.* Délig a zászlót festettem, délután 2 órakor elmentem A. Regmeczre Kazinczy Laczihoz, ott mulattam 5-ig, ő beszélte a testvérbátyjának az atya s cselédjei ellen véghez vinni szokott gorombaságait s kegyetlenségeit. Igen szeles hideg, de kevésbé tisztább idő volt. NB. A V. Ispánnénak egy formát csináltam.

22. *Kedd.* Délig a zászlót festettem; délben a V. Ispán Rákóczy-nak a nagyapjával Orosz Pállal, mint generálisával folytatott néhány levelezéseit előkeresvén, délután s estve egész 11 óráig azokat másoltam magamnak. Változó híves idő volt.

23. *Szerda.* Délelőtt a Vice Ispánné lehivatván a Menszárosné szobájába, ottan egy néhány chemisel formákat rajzoltatott le velem; délig tehát azokat metszegettem, déltájban épen 12 óra előtt minden reménységem felett véletlen belépett hozzám Patay Jancsi, a ki Pestről jöven, Ujhelyből megláthatásomért által rándult Mikóházára; egyben találkozásunkból származott örömünk leírhatatlan. Délben itt ebédelt; délután pedig 4 óra tájban mind a ketten elindultunk Ujhelybe, ottan Papp Ferihez, a Jármly Jósi sógorához szállottunk, ott volt Jármly is Egry Jancsival együtt; estve elmentünk a Cassinóba, onnan pedig fel a tractirba, Kandó Kálmán, Tóth Samu s Szerviczky Tóni is ott voltak. Szabó Gáborral is találkoztam. Jancsiék leültek kártyázni, mi pedig Jármlyval néztük s mindnyájan puncsoztunk reggelig; 5 órakor haza mentünk, Jancsi 170, Papp Feri pedig 190 Rft nyereséggel. Változó, havas, szeles s hideg idő volt.

24. *Csütörtök.* Haza menvén tehát reggel 5 órakor, früstökhöz fogtunk, s minekelőtte lefeküdtünk volna, a két János meglehetősen beszitt a szőlő nedvből. 8—12-ig aludtunk, akkor felkelvén ebédeltünk, ott voltak Kéry és Majoros Professorok is, egy bizonyos Pilisy Lászlóval együtt; délután elfordultunk egy keveset a vásárba is, s onnan visszatérvén, én 5-kor szekérre ültem, s kedves Jancsimtól, Jármlyval s Papp Ferivel (ki igen jó barátom lett) együtt búcsút vevén, haza jöttem; haza jöven, mindjárt lementem pecsételni, s ott épen a V. Ispán pénzt küldvén a diligenc-ra, előttem tette be a 640 Rftot és 30 krárt a Comissáriusnak adressirozott levélbe, s megszólított, hogy lennék reá figyelmes; előttem a pénzt felszámolta s az én pecsétnyomómmal pecsételtük le. Estve egy darabig a Rákóczy leveleit írtam, azután pedig mindjárt lefeküdtem. Igen szép tiszta, meleg idő volt.

25. *Péntek.* Egész nap a V. Ispánnénak formát csináltam; vacsora után 11¹/₂-ig a Rákóczy leveleit írtam. Tamás délig és délután is vadászni járt, de mind hiában. Igen szép tiszta, s meleg idő volt.

26. *Szombat.* Délig a vicispánnénak formát metszettem; délután kimentünk Tamással a szőlőbe; 3—6-ig ismét formát metszettem és a Rákóczy pecsétjét festettem; vacsora után a Császár Huszárok és a Würtemberg gyalogok utazása rendjét írtuk a Sz. Biráknak. Igen szép tiszta meleg idő volt.

27. *Vasárnap.* Egész nap formákat metszettem s festettem a V. Ispánnénak, estve a Rákóczy leveleit írtam. Délig hideg szeles, délután igen szép tiszta idő volt.

28. *Hétfő.* Reggeltől 11-ig formákat festettem, 11-től délutáni 3 óráig a Helytartó tanácsnak írtam a szegénységnek a katonaság gyakori járkálásával okoztatott tűrhetetlen terheknek megkönnyebbítése iránt; 3—7-ig ismét formákat festettem; estve 11-ig a Rákóczy pecsétjét festettem. Esős borongós idő volt.

29. *Kedd.* Délig ismét egy formát festettem s a Rákóczy pecsétjét készítettem; délután ismét egy más pecsétet festettem s Rákóczynak egy collationalis levelét írtam; annakutána a V. Ispántól kapott leveleket levittem neki; s minthogy már végképen elszándékoztam menni Mikóházáról; megkértem, hogy a nála töltött Cancellistaságomról a Testimoniálist adja ki; estve 11-ig pakolgattam. Márynak és a laszóczy káplánnak levelet írtam. Borongós enyhült idő volt.

30. *Szerda.* Reggel a V. Ispán úrtól a Testimoniálisomat kivéven, s az egész úri háznéptől végkép elbúcsúzván, 8-kor elindultam Mikóházáról Szántóra, s így 1 $\frac{1}{2}$ esztendeig tartó Cancellistaságomnak véget vettem. 7 órára haza értem; estve Gibárról a bátyám Szent Imrey Miklóssal haza jöven, egész estve velek beszélgettem. Délig borongós, délután igen szép tiszta s nagyon meleg idő volt.

31. *Csütörtök.* Délig szinte ide haza beszélgettünk, s lementünk a vásárba, ott láttam Idrányi Jancsit is, nemkülönbén a Szent Imrey Miklós Kati testvérjét Tusay Tercsát és Karsánéekat, de ezen utóbbiakkal nem beszéltem. Ebéden Domonkos úr is nálunk volt. Ebéd után a bátyám Ongára s onnat Nógrádba menvén, én Miklóssal a Plebánoshoz, onnat pedig Mihály bátyámhoz mentem, a honnat ő Kovács Ferenczcel és a káplánnal sneffezni menvén, én haza jöttem; vacsorára ő is haza jött. Esős s szeles idő volt.

Ápril 1. Péntek. Szent Imrey Miklós, ámbár Samuval úgy egyezett, hogy ma délre ő is Ongára megyen, s onnat Darvas Tónival együtt indulnak Nógrádba; mindazáltal a Bricskája el nem készülvén, a mi szekerünkön együtt elmentünk Gibárra; én a házoknál most voltam legelőször, a leányok mindnyájan bűtöltek; egész délután az öreg úrral a Diaetális dolgokról beszélgettünk. Vacsora után azonnal lefeküdtünk. Esős, szeles, borongós idő volt.

2. *Szombat.* Délig a Diaetális Pasquillusokat dictáltam le az öreg úrnak, délután Miklóssal haza jöttem, s a bricskája elkészülvén, azon haza ment, azzal az ígérettel, hogyha csak a szülei megengedik, holnap délután Zabolchra megyünk öntözködni. Hasonló szeles, de egy kevésse tisztább idő volt.

3. *Vasárnap. Husvét első napján.* Délig templomban voltam s úrvacsorájával éltem. Templom után az atyámmal s Benda Andrisal kimentünk a kertünkbe, a midőn ott épen az orgonafákra még ezelőtt 2 esztendővel kimetszett B. K. betűket nézegetném, s a kertünk mellett elfolyó patak hajjai szemlélésével méla gondolatokba merülnék, épen akkor adja tudtomra az utánam küldetett kocsisunk, hogy Sz. Miklós megérkezett, s így haza menvén, ebéd után teljes örömmel s reményekkel (minthogy bizonyosnak véltem, hogy Bekényék holnap Zabolchra által jönek) indultunk meg az előttem oly annyira kedves Tiszahátra.

de midőn a Tokaji hídról leérvén, a Rakamazi töltésről Nagyfalut megpillantottam, s azonnal a Zabolchra vivő útra eltérvén, szemeim elől elvesztettem, meg nem állhattam, hogy szemeimet lesütvén, bús sóhaj-tásokat ne bocsájtottam légyen, melámból csak a Miklós által egy varjúra tett lövés ébresztett fel, s így gondolataimat más felé fordítván, azon vettem észre magamat, a midőn napszállat tájban a Mudrányék udvarára behajtottunk; a leányok épen kívül voltak, s az egész ház igen nagy örömmel s szokott jó szívvel fogadott bennünket, bémenet Mudrányné említvén, hogy mihelyest engem meglátott, szegény boldogult kedves Ferim jutott eszébe, s ezen Pepi elfakadván sirva, több jeleit adta iránta való szeretetének; ennekutána Pepinek a Pozsonyba reám bízott dolog felől relatiót tettem, s így többféle nyájasságokkal töltöttük az egész estvét. Bernáth Ferencz is ott volt Zomborból. Szép tiszta, de szeles idő volt.

4. *Hétfő. Husvét 2-ik napján.* Reggel mi Miklóssal hozzá készül-tünk ugyan az öntözködéshez; de a leányok drága selyemruhákba öltöz-vén, sajnáltuk a ruhájokat összeöntözni. Pepikének mindazonáltal a csupasz hátára meg nem állhattam, hogy egy kis vizet ne öntöttem volna, a nagy öntözködésből tehát csak nagyon kicsiny születvén, újra felöltöztünk en parade, s így állottunk ki a szép lények színe eleibe. Bernáth Ferencz elment Nagyfaluba (ehen! hogy én nem mehettem), s helyébe Jakabfalvay Feri érkezett meg Kozma Pistával, s így a nagy beszélgetések között a templomba való menetelünk is elmúlt. Én délután minduntalan, de hasztalan vártam a Nagyfaluból érkezendő kedves terem-tést, látván pedig, hogy minden reményem pipaüstként röppen el, a leg-rosszabb kedvem kezdett lenni, úgy hogy a leányok több ízben kérdez-gették kedvetlenségemnek okát, a melyet ugyan én igyekeztem minden módon elpalástolni; mindazonáltal az minden mozdulataimból s arczvoná-saimból úgy kitetszvé, mint a szeg a zsákból, csakhamar észrevették, s mellesleg érintgették előttem, sőt Miklós meg is kínált, hogyha tetszik, menjek el az alkalmatosságán Nagyfaluba, de én ezt az ő kedve ellen tenni nem akarván, ha erőltetve is, jó kedvet kezdettem mutatni. Jakab-falvyék az úrral s Törös Miklóssal a kártya asztalhoz ülvé, Miklós pedig unalmában Mudrány Ferivel vadászni menvén, én az asszonyal s a két leánynyal egy mellékszobába mentem, s ott több asszonyi titkokba beavattattam, itt hallottam sajnálkodva említetteti Mudránynétól azt, hogy a Miklós s Bekény Erzsi között volt barátság felbontásának oka Majos Dani volt, nem különben a Kati s Bónis Samu között volt erős szerelemnek is, holott mond Mudrányné a leányaival B. Samunak soha B. Katin kívül más, s jobb felesége nem lett volna; mert tisztelet, becsület Darvas Lillának, de sohasem volt, s nem is lesz ő oly derék leány, mint Bekény Kati; hogy Samu Darvaséknál az Installációkor Katit nagyon gyalázta, s Darvas Lilla is megtagadta, hogy jó barátneja lenne, hogy Majos Dani a Mudrány leányokról is sokat pletykált, neve-zetesen Pepiről azt, hogy a Balogh báljaker Pepit egy ágyban csóko-lódva találta Recksky Bandival, Czilit pedig Sámuel napkor egy külön szobában egy fiatal emberrel stb., végezetre azt is említették, hogy Csoma

Samu valósággal megkérte Pepit, de kosarat kapott. Szent Imrey Miklós a vadászatról előjövén, ismét az egész esvét enyelgésekkel töltém. Igen szép tiszta s meleg idő volt.

5. *Kedd.* Reggel ámbár bennünket nagyon marasztottak, minthogy Mudránynénak, a mint mondá, még sok beszélni valója lett volna velem, mindazáltal mi búcsút vevén, útnak eredtünk, s délre haza értünk Szántóra, Tokajban valamennyi kecsege a piacon volt, mind meg vettük. Délután 3-kor Miklós is haza ment Gibártra, én pedig a II. Rákóczy György élete olvasásához fogván, elálmosodtam s napszállatig aludtam. Vacsora után 11¹/₂ óráig ismét a Rákóczy életét olvastam. Esős borongós idő volt. NB. Fecskét láttam.

6. *Szerda.* Délig a Tercsi által elkezdett dohányzacskót vartam; délután kimentem az atyámmal a Margitára a nyitókhöz, ott mulatságból karót húztam egy darabig, azután pedig az atyámmal haza felé indulván, a kereszt mellett találtam Váradyt, a zabolchi ünnepi diákot, a ki Mudránynétól s a leányaitól azt az izenetet hozta, hogyha örökös haragot nem akarok magamra vonni, addig még, míg Pestre lemennék, menjek el hozzájok, ha csak egy napra is, mert igen nagy beszélni valójok van velem. Nem tudom, lesz-e belőle valami. Hazajövet bementem egy kevéssé Pósa Gáborhoz, ott volt Joób Jósi is Fancsalból. Napszállat tájban a virágos kertben az ágyakat rendeztem el, s az útakat tapostam. Vacsorán Szúnyogh Feri nálunk volt. Vacsora után 11-ig Cicerót olvastam. Igen szép tiszta meleg idő volt.

7. *Csütörtök.* Délig a zászlót festettem. Kondor Mihály volt nálunk; délután Pósa Gáborhoz, onnan vele együtt kimentünk a szőlőbe; ott mulattunk napszállatig. Igen szép tiszta meleg idő volt. NB. Knézsik Lajostól levelet kaptam.

8. *Péntek.* Délig a zászlót festettem; délután egy darabig a Knézsik Stambuchjába festettem s írtam; annakutána pedig Matkovics úrtól levelet kapván, azzal kimentem a kertbe az atyámhoz, ott mulattam napszállatig. A békák megszólaltak. Estve Gyarmathyné és Szúnyogh Feri voltak nálunk. Igen szép tiszta, meleg idő volt.

9. *Szombat.* Délig a zászlót festettem, délután lementem a Plébánoshoz, ott mulattam 3-ig; onnat pedig haza felé jövet bementem Mihály bátyámhoz, a ki egy kevéssé rosszúl volt, oda jött az atyám is, és az öreg Karsáné. Estve Fekete Ferencz úr volt nálunk háláson feleségestől és kis fiastól; mentek le Köbölkútra. Igen szép tiszta meleg idő volt.

10. *Vasárnap.* Délig templomban voltam; délután a plébánossal bementem Tállyára Horváthékhoz; ott volt egy bizonyos Jeney nevű igen becsületes s derék ifjú is; ott mulattunk napszállatig. Igen szép tiszta idő volt.

11. *Hétfő.* Reggel az atyámmal s Koczka Zsigmonddal szegény Csuka Ferit voltam meglátogatni; ott volt Ábrahám főhadnagy is, ott mulattunk délután 3 óráig, akkor haza jöttünk. Szegényből nehezen lesz ember valaha. Szánakodva kellett nézmem a betegségben lett elhervadását. Tiszta, de hives szeles idő volt.

12. *Kedd.* Délig Comáromy úrnak egy megköszönő levelet írtam,

hogy Matkovics úrhoz becsinált; de voltam a kertbe is az atyámhoz; délután azon levelet purizáltam; annakutána pedig lementem Mihály bátyámhoz búcsúzni, estve pakoltam a pesti útmra. Szép tiszta meleg idő volt.

13. Szerda. Reggel 10 órakor kedves szüleimtől s testvéreimtől búcsút vevén, egy Szántai Simon nevű zsidóval megindultam Pestre a Juratériámra. Kinyizs felé menvén, szegény Csuka Ferit meglátogattam, épen akkor készültek Létára Jósá Doctorhoz. Itt keveset mulatván, tovább mentünk. Délre Szikszóra jöttünk, s onnat már 4 óra után indulván ki, éjszakára Csabára jöttünk, s ott egy gazdag Sidóhoz beszállottunk. Itt a zsidóknak nagy unszolására a zsidó ágyába befeküdtem. Reggel eső esett, egész nap igen szép meleg idő volt.

14. Csütörtök. Csabáról reggel 5 órakor megindulván, délre Kövesdre jöttünk; éjszakára pedig Árokszállásra. Az úton vettem észre, hogy Csabán a zsidónál egy néhány új colonusokkal megrakodtam, melyre való nézve Kálban a fertelmes ruhát levetvén magamról, tisztát vettem. Szép tiszta, de egy kevésbé szeles idő volt.

15. Péntek. Árokszállásról jókor megindulván, délre Hatvanba jöttünk s délután jókor beértünk Pestre; én itt a Sidókat csakhamar oda hagyván, magamban tébolyogtam az utcán, a midőn a théátrumhoz érven, ott Okolicsányi Victorral összetalálkoztam, s ő igazított a Fejér Hajóhoz; ott találtam Király Laczit, s véle elmentem a szállására a Gr. Teleky házhoz. Vacsorára Jeánhoz mentem, ott volt a két Pilita s Povovszky. Éjszaka Királynál a Patay Jancsi ágyában háltam. Testamentomban is meghagyom, hogy még a maradékom se utazzon soha zsidóval. Délig hives szeles tiszta idő, délután esős idő s mennydörgés volt.

16. Szombat. Király Laczival elmentem a Matkovics Expeditorához, de az öreg Matkovics úr még a jószágából elő nem jöven, délig Király Laczinál beszélgettünk, oda jött Sárközy Józsi is; délbe a Csillaghoz mentem ebédelni, oda jöttek Baranyay a Doktor, Somossy Náczi és Botka Imre is; délután vélek elmenvén, egy darabig nála mulattam, annakutána pedig Sárközyvel elmentünk kalpagot vásárolni. Estve Palélé én, Sárközy és Király Laczi elmentünk a Budai várba s estig a Palatinus kertében és a Promenádon sétálgattunk; haza jövet Sós Jancsival találkoztam a hídon, a kívül visszamentem a várba Balogh Imréhez a Sándor főherczeg komornyikjához, ott mulattam 3 f. 9-ig. Szép tiszta idő volt.

17. Vasárnap. Reggel feljött hozzánk Teleky Laczi, azután Királylyal lementem Petrovicshoz, innét a Kemnitzer kávéházba menvén, Bónis Samuval és Ónody Palival találkoztam; délbe ismét a Csillagnál ebédelttem; délután ismét a Budai várban járkáltam. Estve Jeánnál találkoztam Máriássy Menyussal és Kapczy Tamással. Esős borongós idő volt.

18. Hétfő. Reggel a Simon zsidó szállásán magyar ruhába öltözvén, eljöttem Matkovicsához, s magamat bejelentettem, a ki is elfogadván, holmimat ide hordoztattam. A Jurátusaival Takácsal, Soviákkal és Mecséryvel megismerkedtem; délután elmentem Bornemiszához s a Testimoniumaimat által adtam. Estve Ónody Palival és Bónis Samuval egy sós tisztánél voltam. Szép tiszta idő volt.

19. *Kedd.* Délig idehaza voltam. Délután az Expeditor munkát adott vagy 12 árkusnyit, a Teszéry Juris per extractusát leírni, estve felé Balogh Imrénél voltam Budán. Szép, tiszta idő volt.

20. *Szerda.* Délig is, délután is mindig írtam; leírtam 4 árkust; délután Sárközy Jósi nálam Tomka Sándorral. Híves szeles idő volt.

21. *Csütörtök.* Reggel 10-ig írtam, 10—11-ig Gróf Teleky Laczi-nál, 11—2 f. 12-ig Gróf Telekynénél voltam, délután ismét írtam. Estve felé a Fejér Hajóban voltam. Változó, borongós idő volt.

22. *Péntek.* Délig is, délután is mindig írtam; estve felé Sárközy Jósi hozzám jöven, vele együtt elmentem járkálni, s Máriássy Menyust is előtalálván, együtt felmentünk a Budai várba Balogh Imréhez. Tiszta idő volt.

23. *Szombat.* Reggel magyar ruhába öltözvén, Bónis Samuhoz, onnan véle, s Ónody Palival együtt Király Laczjhoz, onnan a Curiára mentem, a hol 10 órakor 30-át magammal solenniter feleskettek Királyi Tábla Jurátussának, délig ott voltam, délután egy darabig írtam, s elvégeztem a 12 árkusnyi munkát, azután pedig Ónody és Kunch Lajos hozzám jöven, Lajossal eleinte a Vadnay Berta szállására, onnat pedig (ötet otthon nem kapván) a Budai várba mentünk; onnan haza jöven, egy darabig az írást conferáltam, annakutána pedig B. Samu és Ó. Pali hozzám jöven, alkonyodásig a Duna parton sétálgattunk, a honnan visszatérvén a Fejér Hajóba mentünk, ott találtam Nyeviczkey Jósit és Máriássy Menyust is, ott egy kevés ideig beszélgetvén, haza tértem s conferáltunk. Igen meleg, tiszta idő volt.

24. *Vasárnap.* Délig Sárközy Jósinnál klavirozgattam, délután 4-ig írtam, 4—7-ig Vadnay Bertánál voltam, onnan haza jöven, Takácssal a collegámmal ismét elmentem járkálni a Hatvani utca felé, onnan visszatérvén, a Zrínyi mellett Sárközy Jósival találkoztunk s együtt betértünk a Zrínyibe, onnan pedig elmentünk a Fejér Hajóba, a hol egy kevéssé a muzsikát hallgatván, haza jöttünk. Reggel esős, délután szép tiszta idő volt.

25. *Hétfő.* A Palotásság én reám következvén, 8-kor bementem Matkovicshoz palotázni, 2 f. 10-re ő a Personálishoz menvén, én elmentem Gróf Teleky Józsefhez tiszteletemet tenni, a ki is megígérte, hogy mihelyest Király Laczi a Censurát leteszi, azonnal magához veszen, s egyszersmind meghítt a jövő Diaetára is; ő nála egy fertályt mulatván, 10-ig Sárközyhez mentem, 10-kor pedig felmentem az ülésbe, ott voltam 1-ig, s akkor Matkovicssal együtt kocsin haza jöttem. Egész délután Genealogica Tabellákat írtam; estve felé Bónis Samu és Ónody Pali hozzám jöven, vélek elmentem járkálni a Hatvani utca felé, onnat pedig a Duna hídjára. Budán Samu és Pali elhagyván, Sárközyvel és Máriássyval Balogh Imréhez indultunk, de Teleky Laczi a parton előtalálván, s véle az időt eltöltvén, visszatértünk. Haza jöven, Csepcsányi collegánk vad pohárra hítt, s a Fejér Hajóba elmenvén, ott vacsoráltunk s ivogáltunk 11 óráig. Kelcz Vincze is ott volt. Délig szép tiszta idő volt; délután egy kis eső esett, de azután ismét kitisztult.

26. *Kedd.* Délig és délután 4 óráig Genealogica Tabellákat írtam.

4-kor Ónody Palihoz mentem, véle és Bónis Samuval a Bekény Pista őcsce Instructorához mentünk megnézni, ha a Bekény Pista testvérei be nem jöttek-e? de azok meg nem érkezvén, ott pipáztunk egy darabig; ott volt Galgóczy is Patakról, annakutána pedig a Dunapartra mentünk, s ott Kunch Lajossal és Tomka Sándorral összetalálkoztunk, Samuék hazamentek; én pedig elmentem Tomka Sándorhoz, a hol csak keveset mulatván, haza jöttem. Délig tiszta, délután borongós idő volt. NB. Bernáth Gazsinál is voltam.

27. *Szerda.* Délig Spány Prókátorral régi Diplomákat conferáltam a Kállay perben, délután 4-ig Genealogica Tabellát írtam, 4—6-ig Tomka Sándornál voltam, 6—8-ig a fejér Hajóban újságot olvastam. Kelcz Vinczével a tájékipámát elcseréltem, 8—9-ig ismét Genealogica Tabellát írtam. Esős idő volt egész nap.

28. *Csütörtök.* Délig idehaza pipáztam; délután egy darabig írtam; annakutána pedig Ónody Palival és Bónis Samuval elmentem a Botanicus kertbe; onnan ők hazamenvén, én Vadnay Bertához mentem, ott mulattam 7-ig. Délig esős, délután tiszta idő volt.

29. *Péntek.* Délig és délután 4 óráig Genealogica Tabellát írtam, 4-kor Király Laczival elmentem Sárközyhez, de ő nem volt otthon, csak Károly, onnan elmentem a Curiára a Sententiákért; visszajövet Knézsik Lajossal találkoztam, s együtt haza jövé, Foglerhez mentünk serezni, onnat pedig Knézsikhez az Arany Sasra, ott kevés ideig mulatván, Vadnay Bertához mentem; ott voltam 7-ig. Borongós idő volt.

30. *Szombat.* Délig Palotás voltam, 2—3-ig Genealogica Tabellát írtam, 3-kor Patay Laczival találkoztunk, Bónis Samuhoz mentünk, s ő Bucára temetésre menvén, magyar ruhában Ónodyval a Curiára mentem a Sententiákért, onnat megjövé Sárközy Károlylyal a Hid mellett bámultunk, ott találkoztam a Német Victorral is, onnan haza jövé, Szúnyogh Jósi volt nálam, ő mondta, hogy Patay Jancsi megérkezett, annál fogva vele együtt elindultam hozzá, de őtet itthol nem kapván, Vadnay Bertához mentem s tőle, minthogy holnap indul haza, elbucsúztam; találkoztam Fényes Jósival is; estve a Nagy Pipánál voltam vacsorára. Kemény szeles, borongós idő volt.

Május 1. Vasárnap. Reggel Sárközy Jósihoz mentem, s véle együtt Patay Jancsit kerestük, de őtet otthon nem találván, a hídra mentünk járkalni, ott találtuk Balog Imrét és Sós Jancsit, onnan előjövén, délig Jósival beszélgettem, délután 1 óra tájban Patay Jancsi hozzám jött Bónis Samuval, s kevés ideig mulatván, megigérte, hogy hétkor eljön hozzám, én tehát 6-ig Genealogica Tabellákat írtam, 6—7-ig pedig Foglernél voltam, ott lettem per te s tu Sárközy Károlylyal is, 7-kor Patay Jancsi hozzám jövé, együtt elmentünk hozzá, ott beszélte, mennyire malcontentus a világgal, 8-kor Jeanhoz mentünk vacsorálni, s 9-ig ott mulatván, Bónis Samuval és Ónodyval, haza jöttem. Reggel eső esett, de azután igen szép meleg idő volt.

2. *Hétfő.* Délig egy pernek az extractusát kezdtem írni, Sárközy-nél és Patay Jancsinál is voltam, de nem találtam őtet otthon. Délután 4-ig ismét írtam, 4-kor Sárközy hozzám jövé, elmentünk Foglerhez, s

ott szereztünk estig; ott voltak: Sárközy Károly, Bónis Samu, Ónody, Ragályi Károly, Ragályi Feri, Radvánszky Guszti, Zsarnay Imre, Roszty Jósi, Dessewffy Titus és Szentiványi Miklós is. Szeles idő volt.

3. *Kedd.* Délig Palotás voltam; tegnap megérkezett a Ngos asszony is a kisebbik leányával Ottiliával és egy más Matkovics leányával, 1 órakor Patay Jancsi hozzám jött, s egy tájékipipát ajándékozott, de engem az Inas enni híván, ő is haza ment enni, ebéd után mindjárt hozzám jött Bónis Samuval, s Samu haza menvén, mi elmentünk Patay Jósihoz, a ki igen szívesen látott, s megkért, hogy másszor is látogassam meg, 5-ig ott mulattam s 5-kor a Curiára mentem Sententiáért, de Decretalis nap levén, nem volt; onnan haza jövén, egy darabig írtam, azután Sárközy jött hozzám, vele beszélgettem 7-ig, 7-kor elmentünk járkálni, s Ludvigot elől találtuk, együtt mentünk a Fejér hajóba, Ónodyt is előtaláltuk, ott volt Bónis Samu is, egy darabig a musikát hallgattam, annakutána pedig elmentem a Nagy Pipához vacsorálni, s ott találván Szoviák és Csepesányi collegáimat, vélek haza jöttem, s még egy darabig írtam. NB. Végh Náczit is találtam a Zrínyi mellett. Délig szeles, délután tiszta meleg idő volt.

4. *Szerda.* Délig az Eszterházy Proportionalis Perét írtam, délután Samu hozzám jövén s jelentvén, hogy Patay Jancsi nagyon rosszul lett, hozzá mentem s ott mulattam estig, ott volt Balogh Imre is, estve az írásomat is oda vittem s ott háltam. Délig tiszta, délután borongós idő volt.

5. *Csütörtök.* Délig Jancsinál írtam, Patay Józsefet is kerestem, de nem találtam otthol, déltájban oda jöttek Jancsihoz Bernáth Gáspár, Somossy Náczi, Fényes Jósi és Fráter Pali is, Somossynak a tájékipipáján a metszéseket igazgattam. Délután én egy darabig ismét írtam, annakutána Jancsi kiment járkálni, én pedig Sárközy Jósival mulattam magam estig, estve elmentünk együtt vacsorálni, a theátrum előtt levő kis tractir házba. Meleg tiszta idő volt.

6. *Péntek.* Reggel Sárközyhez, onnan Patay Jancsihoz, onnan haza jöttem, s a Bátyámtól levelet kaptam, melyben két dolgot bízott rám, egyet azt, hogy a Thuróczy József bátyám halála után a királyi fiscus által elfoglaltatott levelek iránt menjek el Luby Eő Nagyságához, a melyet ép meg is tevén, ott a Registrator azt mondotta, hogy Nógrád vármegyében keressük a vgyénél, a másikat pedig, hogy Petrovichhoz menjek el. Lubytól Sessióba mentem, ott voltam délig, délután 3-ig aludtam, 3-kor Jancsihoz mentem, ott voltam egész délután; többnyire írtam, ott volt Bernáth Gazsi és Végh Náczi is. Délig tiszta meleg, délután esős hivesebb idő volt.

7. *Szombat.* Reggel Patay Jancsihoz mentem, 9-ig írtam, 10-ig Petrovicsnál voltam, a Bátyám által írott dolog felől értekeztem vele, 10-kor Jancsival elmentem Hideghez, őtet pedig otthon nem találván, Ágostonhoz, ott mulattunk 12-ted félig, akkor haza jöttünk; ebéd után Jancsival hozzá mentünk, 4-ig írtam, 4-kor elmentünk Patay Józsefnél, onnan Radvánszky Gusztihoz, én Jancsit ott hagyván, Ónody Palihoz mentem, onnan pedig Kunch Lajossal együtt elmentünk Foglerhez szerezni;

7-kor ismét Jancsihoz mentem, s írtam 9-ig; a Per extractusát, a mely 8 árkusra terjedt, elvégeztem. Szép tiszta meleg idő volt.

8. *Vasárnap.* Reggel Patay Jancsihoz, onnan vele együtt Patay Józsefhez mentünk, 10-kor vele együtt a Franciskánusok templomába mentünk a híres Pater Albachot meghallgatni, délután a Dunapartra mentünk járkálni. Hives borongós idő volt.

9. *Hétfő.* Délutáni 3 óráig írtam. Estve Ónodyval elmentünk Kunch Lajoshoz, ott sódaroztunk. Esős borongós idő volt.

10. *Kedd.* Reggel lementem Gróf Teleky Laczihoz s véle elmentem a kocsiján Budára, onnan haza jöttem s a Bátyámnak levelet írtam, melyben Patay József úr is meghívja Gombai fiskálissának; a levelet a postára vivőben előtaláltam Fogarassyt, s hozzá elmenvén, ott mulattam 12-ig. Estve conferáltunk. Hives szeles idő volt.

11. *Szerda.* Délig palotáskodtam, s criminalis Sessióban voltam. Délután Jancsi írván, én pedig dictálván, nála mulattam 9-ig. Igen hives borongós idő volt.

12. *Csütörtök.* Délig s délután 3 óráig a Szentpály per extractusát kezdtem írni. Délután Ónody Palival fiákeren Budára mentünk a Császár fürdőbe Bernáth Gidáékhoz, de őket otthon nem kapván visszatértünk. Hives, borongós idő volt, én rosszul is kezdettem délután lenni.

13. *Péntek.* Délig s délután 3-ig ismét írtam. Tiszta hives idő volt.

14. *Szombat.* Reggel Petrovicsnál voltam, de a Samu dolgában még semmit nem végzett. Hives idő volt.

15. *Vasárnap.* Délig és délután írtam, 4-kor véletlen Karsa Mihály és László bátyámék jöttek hozzám; 5-kor velök elmentem szállásokra a két pisztolyhoz. Reggel eső esett, délután tisztább idő volt.

16. *Hétfő.* Délig s délután írtam. Hives borongós idő volt.

17. *Kedd.* Délig Palotás voltam, a Matkovics Perét referálták, délután gróf Teleky Laczihoz mentem, a kit épen betegen feküdni találtam, a Bátyám levelét ott hagytam Petrovicsnak. Estve a Dunaparton sétálgattunk. Esős hives idő volt.

18. *Szerda.* Délig mindig a Zaffiry pert írtam. Reggel eljött hozzám Patay Jancsi búcsúzni, megígértem neki, hogyha Szombaton bejön, én is ki megyek vele Gombára. Petrovics üzente tőle, hogy a Samu dolgába már elküldötte a Gróf a leveleket, délután 3-ig zászlót festettem, ezután írtam. Délig tisztább, délután hives, borongós idő volt.

19. *Csütörtök.* Délig s délután 4 óráig a Zaffiry pert írtam, 4—6-ig conferáltunk, 6-ig Telekynél voltam, ott volt egy bizonyos Lukács nevű ifjú, és Laczi sokat tréfált vele. Szép tiszta idő volt.

20. *Péntek.* Délig La Racine theatralis darabjait olvastam, s verseket írkáltam, délután olvastam, 3-kor Teleky Laczihoz mentem, Bethlen Imre is ott volt, ott mulattam estig; estve 12-ig a Bujdosókat olvastam. Borongós idő volt.

CZÉKUS LÁSZLÓ.